ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 219 (10.215).
1991 йил
13 ноябрь
чоршанба
Баҳоси 8 тийин.

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХОРИЖИЙ САРМОЯЛАР БИЛАН КОРХОНАЛАР, ЖУМЛАДАН, ҚЎШМА КОРХОНАЛАР, ХАЛҚАРО БИРЛАШМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР ҲАМДА УЛАРНИНГ БЎЛИНМАЛАРИНИ БАРПО ЭТИШ, УЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИ ВА ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикасининг «Ташқи иқтисодий фаолияти тўғрисида»ги ва «Хорижий сармоялар ҳақида»ги қонунларига мувофиқ ташқи иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш ҳамда Ўзбекистон иқтисодиётига хориждан сармоя сарфлашни кўпайтириш учун зарур шарт-шароитларни яратиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. «Ўзбекистон республикасида хорижий сармоялар билан корхоналар, халқаро бирлашмалар, ташкилотлар ва уларнинг бўлинмаларини барпо этиш тартиби тўғрисидаги низом» ва «Хорижий сармоя билан барпо этилган корхоналарни, халқаро бирлашмалар ва ташкилотларни, шунингдек уларнинг бўлинмаларини давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низом» тасдиқлансин.

2. Қорақалпоғистон республикаси Вазирлар Кенгаши, халқ депутатлари вилоят ва Тошкент шаҳар Советларининг ижроия комитетлари икки ҳафта муддатда таъсис ҳужжатларини экспертиза қилиш ва халқаро бирлашмалар, ташкилотлар, Ўзбекистон ҳамда хорижий ҳуқуқий шахслар ва фуқаролар иштирокида тузиладиган қўшма корхоналар, шунингдек уларнинг бўлинмалари самарали фаолиятини ташкил этишга кўмаклашиш комиссияларини тузсинлар.

Комиссиялар қабул қилган қарорлар дарҳол Ўзбекистон республикаси Молия вазирлигига юборилсин.

3. Молия вазирлиги (ўртоқ Э. Ж. Боқибоев) зарур ҳужжатлар олинган кундан бошлаб ўн кун муддатда қўшма корхоналар ва уларнинг бўлинмаларига рўйхатга олиш рақами беришни таъминласин.

Ишнинг ушбу соҳаси топширилган мансабдор шахсларнинг масъулияти оширилсин.

4. Давлат ташқи савдо алоқалари комитети (ўртоқ У. Т. Султонов) зарур ҳужжатлар тақдим этилгандан сўнг етти кундан кечиктирмай бу ҳужжатларни кўриб чиқиб, қўшма корхоналар ва уларнинг бўлинмаларига ташқи иқтисодий алоқалар иштирокчиси деган рўйхатга олиш гувоҳномасини топширсин.

5. Молия вазирлиги (ўртоқ Э. Ж. Боқибоев), Давлат ташқи савдо алоқалари комитети (ўртоқ У. Т. Султонов) республикада ташкил этилаётган қўшма корхоналарга хизмат кўрсатишга ихтисослашган эксперт-маслаҳат ташкилотларининг кенг тармоғини тузиш чораларини кўрсин.

6. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон республикаси ҳудудида ташкил этиладиган халқаро бирлашмалар ва ташкилотларнинг, хорижий корхоналар ва қўшма корхоналарнинг бўлинмалари, шу жумладан Ўзбекистон ва хорижий ҳуқуқий шахслари ҳамда фуқаролари иштирокидаги бош корхонаси Ўзбекистон республикаси ҳудудидан ташқарида бўлган қўшма корхоналарнинг бўлинмалари Ўзбекистон республикаси Молия вазирлигида белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтиши шарт. Мазкур бўлинмаларнинг Ўзбекистон республикаси ҳудудида Ўзбекистон республикаси Молия вазирлигида давлат рўйхатидан ўтмай фаолият кўрсатиши таъқиқланади.

7. Ушбу қарор ижросини назорат қилиш умумий иқтисодий комплекс (ўртоқ Б. С. Ҳамидов) ва Президент аппаратининг Ташқи иқтисодий алоқалар бўлими (ўртоқ С. С. Сафоев)га юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ НИШОНИ ҚАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК?

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдан ташқари еттинчи сессиясида Ўзбекистон Давлат рамзларининг вариантлари қандай тайёрланаётганлиги тўғрисида конституциявий комиссия экспертлар гуруҳининг раҳбари республика халқ депутати М. С. Салоҳиддиновнинг ахбороти тингланган эди. Шу сессияда Давлат байроғи намунаси тасдиқланди, Давлат байроғи тўғрисидаги қонунни навбатдаги сессияда муҳокама қилиш ва қабул этиш кўзда тутилмоқда. Шу билан бир вақтда экспертлар гуруҳига Давлат нишони нусхаларини тайёрлаш ишларини давом эттириш топширилган эди. Бу гуруҳ тақдим этилган бир қанча намуналарни ўрганиб чиқиб, Олий Кенгашда нишоннинг нусхаларини кўриб чиқиш мумкин деб ҳисоблайди. Шу нусхалар чизмалари қуйида эълон қилинади.

Таклифлар ва мулоҳазаларни Олий Кенгаш Раёсатига юбориш мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЯНГИ ДАВЛАТ НИШОНИ ЛОЙИҲАСИНИНГ РАМЗИ ҲАҚИДА

Давлат нишонлари минглаб йиллардан буён мавжуд бўлиб, улар алоҳида олганда ҳар бир мамлакат ва давлатнинг ўз олдига қўйган мақсадлари ва муддаолари рамзи ҳисобланади. Масалан, қадимий Хитой давлатининг нишонида унумдорлик, осойишталик ва қудрат рамзи сифатида аждар тасвирланган. Ўзгаларнинг ерларини босиб олиш йўли билан бепоён империяларни вужудга келтиришга интилиш жиноят ҳисобланмаган ҳамда тажовузкорга нисбатан ҳозиргидек шафқатсиз муносабат бўлмаган ўтган асрларда давлат нишонларида ваҳший ҳайвонлар ва қушлар, масалан, шер, икки бошли бургут ва бошқалар тасвирланган.

Ҳозирги вақтда халқларга тинчлик, озодлик ва тенглик зарур, давлатлар эса мустақилликка, яхлитликка ва чегараларининг даҳлсизлигига интилмоқда. Давлат нишонлари рамзида айни шулар акс этмоғи керак. Шу сабабли Ўзбекистон Республикаси янги нишонининг рамзи учун тарихий анъаналар ва афсонавий Семурғ қуши билан боғлиқ бўлган халқ оғзаки ижодиёти мавзуси кўпроқ мос келади. Тарихий асарларда семурғни Хумо, яъни бахт келтирувчи қуш деб ҳам аташган.

Семурғ тасвири турк давлатларининг қадимий манбаларида ҳам маълумдир. Хоразмийларнинг муқаддас китоби «Авесто»да семурғ-хумо ҳақида гапирилади, унда ана шу қушнинг эзгулиги, гўзаллиги ва қудрати тасвирланган. Семурғ одамларни қанотига ўтқазиб, уларни кулфатдан ҳалос этади, шафқатсиз рақиблардан қутқаради, фақат олижаноб ва инсонпарвар кишиларга ёрдам беради. Қадимги туркий манбаларда семурғ «Давлат қуши», «Кунтубулган» (қуёшли қуш) деб аталади. Кўпгина тарихий манбаларда семурғ патларининг тасвири ҳам шу номлар билан боғлиқ. Масалан, «Бурхоний котиё», «Фарҳанги форсий» форс луғатларида семурғ патларидан нур тараладиган қуш деб тавсифланади. Дунёдаги барча қушлар патларининг товланиши семурғ патларининг нуридан деган ривоят ҳам мавжуд.

Семурғ ҳалоскор куч, олижаноблик ва фидокорлик рамзи сифатида Алишер Навоийнинг машҳур «Лисон ут-тайр» достонида куйланади, Фирдавсийнинг «Шоҳнома»сида семурғ патларининг сеҳрли кучи билан Рустамни ҳалокатдан сақлаб қолади. Шарқ шеъриятининг мумтози Фаридиддин Атторнинг «Мантиқ ут-тайр» асарида семурғ барча қушларнинг подшоси сифатида тасвирланган.

Юқорида келтирилган тарихий фактлар ва далиллар шундан далолат берадики, Ўзбекистон Республикаси янги герби танловига тақдим этилган семурғ тасвири бутунлай ижобий баҳолашга арзийди. Бунинг устига рассом қушнинг олтин қанотларини баланд кўтариб турган пайтини тасвирлаганки, гўёки давлат қуши Ўзбекистонни ундаги

тоғлар, адирлар, ям-яшил водийлар, дарёлар ва боғлар билан бирга қучоқлаб тургандек кўринади (иккинчи нусхада қуш қанотлари Ўзбекистон Республикаси янги давлат байроғи олдида тасвирланган). Агар нишоннинг ушбу лойиҳаси йиртқич шерлар ва бургутлар тасвирланган ўтган асрлардаги нишонларга ёки Ўзбекистон ССРнинг ҳозиргача мавжуд бўлган, пахта, бошқа маҳсулотлар ва хом ашё тасвирланиб, республикамизни хом ашё базаси сифатида кўрсатиб турган гербга қиёс этиладиган бўлса, танловга тақдим этилган «Семурғ» рамзи мазмунининг чуқурлиги ва жозиба кучи билан ажралиб туради. Янги давлат нишонида халқимизнинг тинчлик, эзгулик ва бахт-саодат тўғрисидаги орзу-умидлари, янгидан вужудга келган мустақил Ўзбекистон Республикасининг эркинлик ва фаровонликка интилиши акс этган. «Семурғ» рамзида ҳар бир инсоннинг камолот ва бахт-саодатга эришиш орзуси ҳам акс этган.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ НИШОНИНИНГ ХОМАКИ ТАСВИРИ

Давлат нишонининг таклиф этилаётган хомаки тасвири доира шаклида бўлиб, айни шу шакл қадимдан мукаммаллик ва уйғунлик рамзи ҳисобланади.

Ундаги асосий тасвир олтин шер тасвири бўлиб, у миллатни гуллатиб-яшнатувчи мустақиллик рамзи сифатида қуёшни келтирмоқда. Кўпгина халқларнинг афсоналарида ва оғзаки ижодиётида ақл-идрок, олижаноблик, очиқ кўнгиллилик, адолат, шафқат, ғурур, жасорат шер образи билан боғлиқ.

Рамзшуносликда шер матонат, қатъият, осойишталик, ақл-идрокни ифодалайди.

Давлат нишонининг марказий қисми мовий тусда бўлиб, у диёримизнинг тинч осмонини эслатади.

Ярим Ой мусулмон дунёсига мансублик рамзидир. Маркази ҳарфлар ва рамзий гуллар билан безатилган.

Ўзбекистон Республикаси номи қизил рангда зарҳал тусда ёзилган. Юқоридаги саккиз қирра тасдиқлаш белгиси бўлиб, Ўзбекистоннинг безак санъатида азалдан фойдаланиб келинган.

Нишоннинг паст қисмида — Ўзбекистон заминининг унинг меҳнатсевар халқи етиштирадиган неъматлари тасвирланган.

1.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ—ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ НИЗОМИ

Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси (Ўзбекистон ХДП) ўз аъзоларини ихтиёрий равишда бирлаштирувчи республика сиёсий ташкилотидир. Унинг бош мақсади— Ўзбекистон Республикасининг барча фуқаролари учун ижтимоий адолатни, муносиб турмуш тарзини, маънавий янгиланишни таъминлашдан иборат. Партия мустақил Ўзбекистонни жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўринни эгаллайдиган, инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари Декларациясини тан оладиган ҳамда халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш, тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш учун ҳаракат қиладиган демократик ҳуқуқий давлат сифатида қарор топтиришга эришиш ниятидадир.

Партия тарихан таркиб топган халқ демократик анъаналарига, умуминсоний қадриятларга, ахлоқ ва инсонпарварлик қоидаларига, ватанимиз ва жаҳон илғор тафаккурининг ютуқларига асосланиб, меҳнат аҳлини, уларнинг ижтимоий аҳволидан, насл-насабидан, миллати ва диний эътиқодидан қатъи назар, манфаатларини ифода этади ва ҳимоя қилади.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси сиёсий усуллар билан жамиятни бирлаштиришга ҳаракат қилади, республикада яшовчи барча халқларнинг миллий анъаналари ва урф-одатларини ҳурмат қилиш асосида шовинизм ва миллатчиликни, миллатлараро ва ижтимоий можароларнинг авж олдирилишини қатъиян рад этади.

Халқ-Демократик партияси Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари доирасида ҳаракат қилади, жамиятни сиёсий ва иқтисодий эркинлик, демократия, тенглик ва ижтимоий адолат қоидалари асосида барпо этиш ғояларига содиқ бўлиб қолади.

I. ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ—ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИГА АЪЗОЛИК

1. Ўзбекистон Республикасининг 18 ёшга тўлган, партиянинг дастурий мақсадларини тан оладиган ва унинг Низомини бажарадиган, партияни моддий маблағ билан мунтазам равишда қўллаб-қувватлаб турадиган фуқароси Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг аъзоси бўлиши мумкин.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясида ягона партия билети амал қилади.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясига аъзо бўлиш фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини, шу жумладан, виждон эркинлигини, даҳрий ёки диндор бўлиш ҳуқуқини чекламайди. Унинг аъзоси бошқа сиёсий партияларда бўлиши мумкин эмас.

2. Партиянинг барча аъзолари тенг ҳуқуқлидир. Улар:

— ўз нуқтаи назарларини эркин баён этиш, партия сиёсати ва унинг ички турмуши масалаларини кўтариб чиқиш ва муҳокама қилиш, шу масалалар юзасидан қарорлар ишлаб чиқишда қатнашиш;

— партия органларига сайлаш ва сайланиш, уларнинг иши ҳақида ахборот олиш;

— барча поғоналардаги ваколатли ҳокимият органларига сайланиш учун партиядан номзод этиб кўрсатилиш;

— ҳар қандай партия органига ва партиянинг ҳар қандай аъзосига баҳо бериш, уларни танқид қилиш;

— ҳар қандай партия органига ариза ва таклифлар билан мурожаат этиш ва ундан жавоб олиш;

— фаолияти Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларига мувофиқ олиб бориладиган ҳамда партиянинг дастурий мақсадлари ва Низоми қоидаларига

2.

зид бўлмаган оммавий жамоат ташкилотлари ҳамда ҳаракатларининг ишида қатнашиш;

— бошланғич партия ташкилоти билан келишган ҳолда ўзининг партияга аъзолигини вақтинча тўхтатиб туриш ҳуқуқига эгадирлар.

Партия ташкилотлари ва партиянинг сайланадиган органлари:

— барча партия ташкилотларида партиявий ўртоқлик муносабатларини таъминлашлари, партия аъзоларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилишлари;

— партия аъзоларининг ижтимоий ва қонун рухсат этган бошқа фаолиятига сиёсий мададни таъминлашлари;

— партия аъзоларининг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликлари камситилган тақдирда уларнинг шаъни ва қадр-қимматларини ҳимоя қилишлари шарт.

3. Партия аъзоси:

— партия қарорларини, агар улар партия Дастури ва Низомига зид бўлмаса, бажаришга;

— ўзи танлаган бошланғич партия ташкилотларидан бирининг ҳисобида туришга, унинг ишида қатнашишга ёки ўзгача тарзда партиянинг дастурий мақсадларини рўёбга чиқаришда кўмаклашишга, унинг жамиятдаги обрў-эътиборини мустаҳкамлашга ва таъсирини кучайтиришга эришиш учун ҳаракат қилишга;

— барча миллат ва элатлар вакилларининг миллий анъаналарига, тарихий ва маданий меросига, тилига ҳурмат билан муносабатда бўлишга, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш тўғрисида бутун чоралар билан ғамхўрлик қилишга;

— шахсий намуна билан ижтимоий ахлоқ ва маънавий қадриятларни қарор топтиришга;

— партияга аъзолик бадалларини мунтазам тўлаб туришга мажбурдир.

4. Партия аъзолигига қабул қилиш унга кирувчининг аризасига биноан якка тартибда амалга оширилади.

Партияга қабул қилиш тўғрисидаги қарор бошланғич партия ташкилотининг йиғилишида ҳал қилинади ва йиғилишда ҳозир бўлган партия аъзоларининг камида учдан икки қисми уни ёқлаб овоз берган тақдирда ҳақиқий ва узил-кесил деб ҳисобланади.

Ўзларининг дастурий мақсадларига кўра Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясига яқин бўлган бошқа сиёсий партияларнинг аъзолари уларнинг таркибидан чиққанларидан кейин ХДП аъзолигига умумий асосларда қабул қилинадилар. Бунда бошланғич партия ташкилотининг қарори билан уларнинг бошқа сиёсий партияларда бўлган вақти партия стажига тўла-тўкис қўшиб ҳисобланиши мумкин.

Кўп йиллик партия стажига эга бўлган партия аъзоларига, бошланғич партия ташкилотининг қарорига биноан «Ўзбекистон ХДП фахрийси» деган унвон берилиши мумкин. Ушбу унвон билан тақдирлаш «Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши томонидан тасдиқланадиган махсус Низом асосида амалга оширилади.

5. Бошланғич партия ташкилотлари ва барча поғоналаридаги партия органлари партия интизомини ва ижтимоий ахлоқ нормаларини бузганлиги учун партия аъзоларига нисбатан коллектив равишда муҳокама қилиш ва ўртоқларча танқид шаклида партиявий тарбия чораларини кўришлари мумкин.

Бошланғич партия ташкилоти Ўзбекистон ХДП Низоми талабларига мос келмайдиган хатти-ҳаракатлари ва ҳулқ-атвори учун партия аъзосини унинг сафидан чиқариши мумкин. Бу ҳақдаги қарор партия ташкилоти йиғилишида қабул қилинади ва мазкур ташкилот ҳисобида турувчи партия аъзоларининг ярмидан кўпроғи шу қарорни ёқлаб овоз берган тақдирда ҳақиқий деб ҳисобланади.

Партиядан чиқарилган киши уч ой мобайнида юқори партия органларига шикоят аризасини бериш ҳуқуқига эга. Шикоят аризаси тушган кундан бошлаб кўпи билан икки ой муддат ичида кўриб чиқилади.

Узрли сабабсиз аъзолик бадалларини тўламаган партия аъзоси тўғрисидаги масала бошланғич партия ташкилотида кўриб чиқилиши лозим. Агар партия аъзосининг партия билан алоқани узганлиги аниқланса, у ҳолда унинг партияга аъзолигини тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилинади.

Партияга аъзолик партия аъзосининг ихтиёрий равишда партия сафларидан чиқиш тўғрисидаги аризасига биноан ҳам тўхтатилади.

II. ПАРТИЯНИНГ ПАРЛАМЕНТ ФАОЛИЯТИ

6. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ўзининг сиёсий, ижтимоий, иқтисодий, экология ва бошқа дастурларини ишлаб чиқиб ҳамда уларни жамиятга таклиф этиб, бошқа ижтимоий сиёсий кучлар билан эркин мусобақада сиёсий етакчиликка эришиш учун ҳаракат қилади.

У барча даражадаги ваколатли ҳокимият органларига сайлов чоғида ўз номзодларини қонунда белгиланган тартибда кўрсатади, уларнинг халқ томонидан қўллаб-қувватланишига ва сайланишига эришиш учун ҳаракат қилади. Партиядан кўрсатилган ҳар бир номзод, ўзи сайланганидан кейин бирон-бир сабабга кўра Ўзбекистон ХДП сафларидан чиққан тақдирда, истеъфо тўғрисида тегишли ваколатли органга илтимоснома тақдим этиш ҳақида у, уни номзод қилиб кўрсатган партия ташкилоти ёки партиянинг раҳбар органига виждонан ваъда беради.

7. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ўзининг сиёсий йўлини давлат ҳокимияти ва ўзини-ўзи бошқарув жамоат органларига сайланган партия аъзолари орқали ўтказади, улар орқали қонунда белгиланган тартибда, қонунлар ҳамда бошқа норматив ҳужжатларнинг лойиҳаларини, давлатнинг ички ва ташқи сиёсати масалаларига доир таклифларни киритади.

Партия аъзолари бўлган депутатлар ўз фаолиятларини мувофиқлаштириш учун ваколатлари даврида сайланади-

(Давоми иккинчи бетда).

3.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ—ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ НИЗОМИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ган тегишли ҳокимият органларида Ўзбекистон ХДПнинг партия гуруҳлари, фракцияларига бирлашадилар ва ўз парламент фаолиятлари хусусида ана шу органларга тобедирлар. Партия аъзолари раҳбар партия органларидан мустақил бўлган, аммо Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси номидан ҳаракат қиладиган гуруҳлар ёки фракцияларни тузиши мумкин эмас.

Партия гуруҳлари, фракциялари партия қурултойлари ва конференцияларининг қарорларига амал қиладилар, сайланадиган тегишли партия органларининг тавсияларини эътиборга оладилар. Муҳим сиёсий масалалар бўйича нуқтаи назарларини келишиб олиш учун сайланадиган тегишли партия органлари билан сайланадиган ҳокимият органларидаги партия гуруҳлари, фракцияларининг қўшма мажлислари ўтказилиши мумкин. Партия гуруҳлари, фракцияларининг аъзолари тегишли ҳокимият органларида овоз бериш чоғида биргаликда ишлаб чиқилган нуқтаи назарларга амал қиладилар.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашидаги партия гуруҳи, фракцияси ўз фаолияти тўғрисида ҳар йили Марказий Кенгаш пленумига ахборот беради. Олий Кенгаш ваколатлари даврида унинг фаолияти тўғрисидаги ҳисобот партия қурултойи томонидан тингланиши мумкин.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг ҳокимият органларидаги партия гуруҳлари, фракциялари бошқа сиёсий партияларнинг фракциялари билан ҳамкорлик қилишлари ёки ижобий оппозицияда бўлишлари мумкин.

8. Партиянинг бошланғич ташкилотлари ва сайланган партия органлари партиянинг сайловолди ҳаракат дастурини амалга ошириш мақсадида ўз вакилларини қонунда белгиланган тартибда давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларидаги муайян лавозимларга тавсия этишлари мумкин ва сайланадиган ҳокимият органларига тегишли партия гуруҳлари, фракциялари орқали уларнинг сайланишига ёки тайинланишига эришиш учун ҳаракат қилади.

III. ПАРТИЯНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ҚОИДАЛАРИ

9. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ташкилий муштараклик ва партиявий ўртоқлик қоидаларига мувофиқ яшайди ва ҳаракат қилади. Бу қоидалар:

— партия ташкилотларининг ўзини-ўзи бошқаришини ва уларнинг иштирокида жамоатчилик тарзида ишлаб чиқилган сиёсатни турмушга татбиқ этишда улар ҳаракатининг бирлигини;

— қуйидан юқоригача партиянинг барча органлари сайлаб қўйилишини;

— партия органлари ва уларнинг аъзолари уларни сайлаган ташкилотлар олдида ҳисобот беришларини;

— ишда ошкоралик, рўй-ростлик ва ҳамжиҳатликни;

— фикр билдиришда эркинликни, турли қарашларни таққослашни, ошкора танқид ва ўзини-ўзи танқидни;

— шахсга нисбатан зўравонлик, унга мулкий, маънавий ва жисмоний зиён етказиш истисно қилинишини таъминлайди.

10. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси қоида тариқасида ҳудудий асосда тузилади. Бунда бошланғич партия ташкилотларини ҳудудлар бўйича район, шаҳар, Қорақалпоғистон республика, вилоятлар партия ташкилотларига бирлаштириш кўзда тутилади.

11. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг барча ташкилотлари ушбу Низом доирасида ва ўзларига тааллуқли партия қарорларини бажаришда юқори партия органлари олдида ҳисоб бериб турилишига риоя этилган ҳолда ўзларининг ички турмуши ва фаолиятини уюштиришда мустақилдирлар.

12. Умумий йиғилиш, конференция, қурултой партиянинг раҳбар органларидирлар. Улар партия ташкилотлари аъзоларининг ярмидан кўпроғи ёки сайланган делегатларнинг учдан икки қисми ҳозир бўлган тақдирда тегишли ҳуқуққа эга бўладилар.

Раҳбар партия органлари ижроия органларини (партия ташкилотларининг кенгашларини, ижроия бюроларини) ва тафтиш комиссияларини сайлайдилар ҳамда уларга зарур ваколатлар берадилар.

Ижроия органлар ва тафтиш комиссияларининг, сайланадиган тегишли ҳокимият органларидаги партия гуруҳлари, фракцияларининг конференция, қурултой делегатлари этиб сайланмаган аъзолари маслаҳат овози ҳуқуқи билан уларнинг ишида қатнашишлари мумкин.

Тафтиш комиссиялари партияга аъзолик бадаллари қай тарзда тўланаётганлигини назорат қиладилар, партия ташкилотлари ва муассасаларининг партия бюджети ижросини ҳамда молия-хўжалик фаолиятини тафтиш этадилар, конференция, қурултой тасдиқлайдиган Низомга мувофиқ бошқа назорат ишлари ва ваколатларини амалга оширадилар. Тафтиш комиссиясининг аъзолари бир вақтнинг ўзида тегишли партия ижроия органининг аъзолари бўлиши ёки унинг аппаратида ишлаши мумкин эмас.

13. Партия ташкилотлари, сайланадиган органлари ўз олдиларида турган вазифаларни ҳал қилиш учун партия аъзолари ва бошқа фуқароларнинг улар ишида қатнашишининг Низомга хилоф бўлмаган ҳар қандай шаклларидан фойдаланишлари мумкин.

Партия аъзоларининг ёки раҳбар ва ижроия партия органларининг ташаббуси билан партия клублари, назарий семинарлар, сиёсий марказлар ҳамда қизиқиш ва муаммовий, шу жумладан, касб-кор бўйича ҳам бирлашишнинг бошқа шакллари ташкил қилиниши ва фаолият кўрсатиши мумкин.

Улар партиянинг таркибий тузилмалари бўлмай, партиянинг дастурий ҳужжатларига асосланиб, турли масалаларни муҳокама қиладилар ва улар хусусида ўз нуқтаи назарларини ишлаб чиқадилар, ҳар қандай поғонадаги партия ташкилотлари ва уларнинг сайланадиган органлари муҳокамасига таклифлар ва лойиҳалар киритадилар.

14. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг барча органлари сайлаб қўйилади. Улар йиғилишларда, конференцияларда, қурултойларда бевосита ёки белгиланган миқдор (квота)да қуйи партия ташкилотлари томонидан сайланадилар. Ана шу партия ташкилотлари ушбу вакил-

4.

ларни чақириб олиш ҳуқуқига эгадирлар. Партия йиғилиши, конференцияси, қурултойининг, сайланадиган органининг ихтиёрига кўра, овоз бериш яширин ёки очиқ бўлиши мумкин.

Партия аъзолари сайлов чоғида номзодларни чекланмаган миқдорда, шу жумладан, ўз номзодини ҳам кўрсатиш ва далиллар асосида рад қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

15. Партия органларининг таркиби тегишли ташкилот аъзоларининг камида учдан бир қисмини бирлаштирувчи ташкилотларининг талабига мувофиқ ёки сайланган органнинг айрим ёхуд барча аъзоларининг ихтиёрий равишда истеъфо бериш тўғрисидаги аризасига биноан уларнинг ваколат муддати тугашидан аввал янгиланиши ёки тўла-тўкис қайтадан сайланиши мумкин.

16. Партия ташкилотлари ва сайланган органларида кўпчилик томонидан қабул қилинган қарор барча учун мажбурийдир. Озчилик ўз нуқтаи назарини раҳбар ва ижроия партия органларида, оммавий ахборот воситаларида ҳимоя қилиш, қўшимча маърузалар билан чиқиш, ўз фикрини баённомаларда қайд эттириш, баҳсли масалаларнинг қайта кўриб чиқилишини талаб қилиш ҳуқуқига эгадир.

Партия ташкилотлари ва уларнинг сайланадиган органлари томонидан қабул қилинган қарорлар партиянинг дастурий мақсадлари ва Низомига зид бўлмаса улар партия юқори органлари томонидан бекор қилиниши мумкин эмас. Партия аъзолигидан чиқариш тўғрисидаги қарорлар бундан мустаснодир.

17. Партиянинг сайланадиган органлари асосан жамоатчилик асосида ишлайдилар. Улар ўз ваколатлари даврида ўзларига бўйсунадиган меҳнат шартномаларига мувофиқ ташкил қилинадиган ишчи аппаратини тузишлари мумкин. Бу аппарат уларнинг фаолиятини ахборотларни тўплаш ва таҳлил қилиш, социологик-башорат тадқиқотлари ўтказиш, ташкилий ишлар ва маслаҳатлар хизмати билан таъминлайди.

18. Партия ташкилотлари ва сайланадиган органлари ўз оммавий ахборот воситаларини таъсис этишлари ёки таъсис этувчиларнинг шериклари бўлишлари мумкин.

БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

19. Бошланғич партия ташкилотлари Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг негизи ҳисобланади. Улар ташкилотга бирлашишни истовчи камида 5 нафар партия аъзоси бўлган тақдирда, одатда, район, шаҳар ҳокимияти (ўзини-ўзи бошқариш) органларига сайлов ўтказувчи бир ёки бир қанча сайлов округи доирасида тузилади ҳамда тегишли район, шаҳар ташкилоти кенгашининг ижроия бюроси томонидан рўйхатга олинади.

Амалдаги қонунларга хилоф бўлмаган жойларда бир корхонада, ишлаб чиқариш бирлашмасида, хўжалик, муассаса, ташкилотда ишловчи партия аъзоларини бирлаштирадиган ишлаб чиқаришдаги бошланғич партия ташкилотлари тузилади.

Амалдаги қонунга мувофиқ партия тузилмаларини ташкил қилишга йўл қўймайдиган корхоналарда, ташкилотлар ва муассасаларда ишловчи партия аъзолари ҳудудий партия ташкилотларининг бирида ҳисобда турадилар ва ўзларининг партиявий бурчларини иш (хизмат) жойидан ташқарида ишдан бўш вақтларида бажарадилар.

Ҳудудий ва ишлаб чиқаришдаги бошланғич партия ташкилотлари зарур ҳолларда Ўзбекистон Республикаси, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар халқ депутатлари Кенгашлари сайловини ўтказувчи сайлов округлари доирасида ҳудудий округ гуруҳларига бирлашишлари мумкин. Мазкур гуруҳларнинг ишини тегишли район, шаҳар партия ташкилотларининг ижроия органлари мувофиқлаштириб турадилар.

Бошланғич партия ташкилоти ўз таркибида цех партия ташкилотларини ёки партия гуруҳларни тузиши, ўз йиғилишининг қарорига мувофиқ уларга партияга аъзолик билан боғлиқ бўлган масалаларда бошланғич ташкилот ҳуқуқини бериши мумкин.

20. Бошланғич партия ташкилотлари ўзларининг ички турмушларига доир масалаларни мустақил ҳал қиладилар. Улар ҳар қандай партия органининг қарорига ўз муносабатларини билдириш ҳуқуқига эгадирлар. Ушбу партия органи эса масаланинг моҳияти юзасидан жавоб қайтаришга мажбурдир.

Бошланғич партия ташкилотлари партия сиёсатини тарғиб қиладилар ва тушунтира борадилар, партия қарорларини бажаришга доир ишларни ташкил этадилар, партия аъзолари бўлмиш халқ депутатларининг аҳоли ўртасида олиб борадиган ишларида уларнинг таянч бўғинлари ҳисобланадилар.

21. Умумий партия йиғилиши бошланғич, цех партия ташкилотининг раҳбар органи ҳисобланади. Йиғилиш заруратга қараб, аммо камида ҳар кварталда бир маротаба ўтказилади. Умумий йиғилиш ўтказишнинг иложи бўлмаган тақдирда цех ташкилотлари ёки партия гуруҳларида ягона кун тартиби билан конференция ёки йиғилишлар ўтказилиши мумкин.

Жорий ишларни олиб бориш учун бошланғич партия ташкилотининг умумий йиғилиши (конференцияси) ижроия бюрони ва унинг секретарини ёки секретарь ва унинг ўринбосарини икки—уч йилга сайлайди, район, шаҳар партия ташкилоти кенгашига секретарни вакил қилади ёки бошқа ваколатли шахсни сайлайди. Партия гуруҳларида партия гуруҳининг ташкилотчиси сайланади.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ВИЛОЯТ, ШАҲАР, РАЙОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

22. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Қорақалпоғистон республика ташкилоти партия сиёсатининг умумий қоидаларига ҳамда партиянинг олий ва марказий органларининг қарорларига амал қилиб, Қорақалпоғистон Республикасини сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва миллий-маданий жиҳатдан ривожлантиришга тааллуқли масалалар да ўз йўлини мустақил равишда белгилайди ва амалга оширади. Қорақалпоғистон республика партия ташкилоти партия Марказий Кенгаши Сиёсий ижроия комитети таркибига ўз вакилини йўллаш ҳуқуқидан фойдаланади.

Тошкент шаҳар партия ташкилоти вилоят ташкилоти мақомига эга бўлиб, партиянинг олий ва марказий органлари билан бевосита муносабатда бўлади.

Бошланғич ташкилотларни бирлаштирувчи район ва шаҳар партия ташкилотлари Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг таянч тизимли бўғинларидир.

Район, шаҳар ва вилоят партия ташкилотлари ўз ҳудудлари доирасида партиянинг дастурий мақсадларини рўёбга чиқариш ва унинг сиёсатини аҳоли томонидан қўллаб-қувватланишини таъминлаш юзасидан иш олиб борадилар.

23. Партия конференцияси Қорақалпоғистон республика, вилоят, шаҳар, район партия ташкилотининг раҳбар органи бўлиб, тегишли партия ташкилоти кенгашининг қарорига, юқори партия ташкилотининг таклифига, мазкур партия ташкилоти аъзоларининг камида учдан бир қисмини бирлаштирувчи партия ташкилотларининг талабига биноан чақирилади. Навбатдаги партия конференциялари, одатда, маҳаллий, республика ҳокимияти органларига сайлов ўтказиш юзасидан сайлов кампаниялари бошланишидан олдин, аммо камида беш йилда бир марта чақирилади.

24. Партия ташкилоти Кенгаши доимий ишловчи ижроия ва мувофиқлаштирувчи орган бўлиб, асосан қуйи партия ташкилотларининг белгиланган тенг миқдор бўйича сайланган ва ваколат билан юборилган тўла ҳуқуқли вакилларидан иборат бўлади. Конференция тегишли кенгаш аъзоларининг бир қисмини қўшимча равишда сайлаши мумкин, бунда мана шу қисм улар умумий сонининг бешдан бир қисмидан ошмаслиги керак.

Қорақалпоғистон республика, вилоятлар ва Тошкент шаҳар партия ташкилотларининг кенгашларига сайлаш учун белгиланган миқдор аввалги таркибдаги тегишли кенгаш пленуми томонидан, қуйи район ва шаҳар партия ташкилотлари билан келишган ҳолда конференцияни чақириш тўғрисидаги қарорни қабул қилган айни бир вақтда тасдиқланади. Район ва шаҳар партия ташкилотларининг кенгашларига ҳар бир бошланғич партия ташкилотидан биттадан вакил сайланади ва ваколат билан юборилади.

25. Конференция партия ташкилоти кенгашига беш йил муддат билан зарур ваколатлар беради, керак бўлган ҳолларда унинг аъзоларидан бир қисмини қўшимча равишда, шунингдек, тафтиш комиссиясини сайлайди, конференция уларнинг ҳамда Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг сайланадиган тегишли ҳокимият органидаги партия гуруҳи, фракциясининг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларини тинглайди, улар юзасидан қарорлар қабул қилади, мазкур партия ташкилоти ишининг устивор йўналишларини белгилайди, юқори партия ташкилотининг кенгашига белгиланган миқдорда ўз вакилларини сайлайди.

Қорақалпоғистон Республика партия конференцияси беш йил муддатга республика партия ташкилотининг

5.

раисини сайлайди. У Қорақалпоғистон Республикаси халқ депутатлигига сайланган ҳолда Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси этиб сайлаш учун номзод бўлади.

26. Конференциялар оралиғидаги даврда кенгаш тегишли партия ташкилотининг манфаатларини ифодалайди, конференцияларнинг ва юқори партия органларининг қарорлари бажарилишини ташкил этиб, ўзига ҳисобот бериб турувчи органларнинг ишига раҳбарлик қилади. Кенгаш қуйи ташкилотларнинг сайлаб қўйилган ҳокимият ва ўзини ўзи бошқарув жамоат органларида партия гуруҳлари, фракцияларининг кундалик фаолиятини мувофиқлаштиради.

Кенгаш ўз пленумида ўзининг таркибидан кенгаш секретарларини ва ижроия бюросининг бошқа аъзоларини беш йил муддатга сайлайди.. Ижроия бюронинг ваколатларини ва ишининг асосий йўналишларини белгилайди. Унинг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларни ва Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг сайланадиган тегишли ҳокимият органидаги партия гуруҳи, фракциясининг иши тўғрисидаги ахборотларни ҳар йили тинглаб туради.

Кенгаш пленумлари заруратга қараб, аммо камида ҳар ярим йилда бир марта ўтказилади ва унинг аъзоларининг ярмидан кўпроғи қатнашган тақдирда тегишли ваколатга эга бўлади.

27. Ижроия бюро тегишли кенгашнинг қарорлари бажарилишини ташкил этади, шу мақсадда қуйи ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштиради, кенгашнинг ишчи аппаратига бевосита раҳбарлик қилади.

ПАРТИЯНИНГ ОЛИЙ ВА МАРКАЗИЙ ОРГАНЛАРИ

28. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг қурултойи унинг олий органидир. Навбатдаги қурултойлар партиянинг Марказий Кенгаши томонидан камида беш йилда бир марта, одатда, Ўзбекистон Республикаси Президенти ва халқ депутатлари сайлови ўтказиладиган сайлов кампанияси бошланишидан олдин чақирилади. Марказий Кенгашнинг қурултойини чақириш, унинг кун тартиби ва вакиллик нормаси тўғрисидаги қарори қурултойга камида икки ой қолганида эълон қилинади.

Партиянинг навбатдан ташқари (фавқулодда) қурултойи Марказий Кенгашнинг ташаббуси билан ёки партия аъзолари умумий сонининг камида учдан бир қисмини бирлаштирган партия ташкилотларининг талабига мувофиқ чақирилади. Бу ҳолда қурултой Марказий Кенгаш томонидан бир ой муддат ичида чақирилади ва унда барча партия аъзоларининг камида ярмининг вакиллиги таъминланган тақдирда тегишли ваколатга эга бўлади.

29. Партиянинг Марказий Кенгаши доимий ишловчи ижроия ва мувофиқлаштирувчи орган ҳисобланади. Бу орган асосан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар партия ташкилотлари белгиланган тенг миқдорда унинг таркибига сайлаган вакиллардан иборат бўлади.

Марказий Кенгашга сайлаш учун белгиланган миқдор Қорақалпоғистон Республикаси, областлар ва Тошкент шаҳар партия ташкилотлари билан келишилган ҳолда партия қурултойини чақириш тўғрисидаги қарорни қабул қилиш билан бир вақтда пленум томонидан тасдиқланади.

30. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг қурултойи:

— делегатларнинг ваколатларини текширади, ўзининг иш тартибини белгилайди, зарур раҳбар ва ишчи органларини сайлайди;

— Ўзбекистон Республикасининг ички ва ташқи сиёсати масалалари юзасидан партиянинг нуқтаи назарини ишлаб чиқади, Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Дастурини, сайловолди платформаси ҳамда бошқа дастурий ва сиёсий ҳужжатларини қабул қилади, уларни қайта кўриб чиқади ва ўзгартиради;

— Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Низомини қабул қилади, зарур ҳолларда уни қайта кўриб чиқади, ўзгартишлар, қўшимчалар ва аниқликлар киритади, бу ҳақда қонунда белгиланган тартибда Низомни рўйхатга олувчи ҳуқуқий органларни хабардор қилиб қўяди;

— Марказий Кенгашга беш йил муддат билан зарур ваколатлар беради, унинг аъзоларини ва партиянинг Марказий Тафтиш комиссияси, қурултой сайлайдиган бошқа органлар ҳамда шахсларнинг ҳисобот ва маърузаларини, республика Олий Кенгашида Ўзбекистон ХДП партия гуруҳи, фракциясининг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини тинглайди, улар юзасидан қарорлар қабул қилади;

— Марказий Кенгашнинг тақдимига мувофиқ партиянинг байроғи, нишони ва вимпелларини унинг рамзи сифатида тасдиқлайди;

— партиянинг раисини сайлайди, айни вақтда уни Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайлаш учун номзод қилиб кўрсатади.

Қурултой қарорлари партиянинг барча аъзоларига етказилиши шарт.

31. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг раиси унинг раҳбари сифатида қурултойлар ҳамда умумпартия конференцияларининг ишини бошқаради ва партия қурултойига ҳисобот бериб туради. У мазкур лавозимга кўпи билан сурункасига икки муддатга сайланади.

Партия раиси Ўзбекистон Республикаси Президентлигига унинг расмий номзоди ҳисобланади ва ана шу лавозимга сайланган тақдирда партиянинг раҳбари бўлиб қолаверади. Партия ташкилотлари ва сайлаб қўйиладиган органлари унинг сиёсий фаолияти қўллаб-қувватланишини таъминлайдилар.

32. Қурултойлар оралиғидаги даврда Марказий Кенгаш партия сиёсати ва амалий фаолиятининг етилган масалаларини муҳокама қилиш учун умумпартия конференциясини чақириши мумкин.

Конференция партия Марказий Кенгаши ва Марказий Тафтиш комиссиясининг иши тўғрисида уларнинг ҳисоботларини тинглаш, Марказий тафтиш комиссияси таркибига қисман ўзгартишлар киритиш, партиянинг дастурий ҳужжатлари ва Низоми доирасида унинг учун бошқа мажбурий қарорлар қабул қилиш ҳуқуқига эгадир.

33. Қурултойлар ва умумпартия конференциялари оралиғидаги даврда партия Марказий Кенгаши:

— қурултойлар ва умумпартия конференцияларининг қарорлари бажарилишини ташкил этади, партия барча бўғинлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашида Ўзбекистон ХДП партия гуруҳи, фракциясининг жорий ишларини мувофиқлаштиради;

— ўз пленумида ўзининг таркибидан Марказий Кенгашнинг Сиёсий Ижроия Комитетини, шу жумладан Марказий Кенгашнинг биринчи секретари ва секретарларини беш йил муддатга сайлайди;

— Сиёсий Ижроия Комитет ваколатларини ва унинг асосий иш йўналишларини белгилайди;

— ҳар йили Сиёсий Ижроия Комитетининг иши тўғрисидаги ҳисоботларни ва Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг республика Олий Кенгашидаги партия гуруҳи фракциясининг фаолияти тўғрисидаги ахборотларини тинглайди;

— бошқа партиялар, ижтимоий-сиёсий ташкилотлар ва ҳаракатлар, жумладан, чет эллардаги шундай ташкилот ва ҳаракатлар билан бўлган муносабатларда Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг вакиллигини таъминлайди;

— партиянинг муассасаларини, корхоналарини ташкил этади ва уларнинг фаолиятини назорат қилади;

— партия корхоналари ва муассасаларининг, ижтимоий-сиёсий муаммолар институтининг раҳбарларини, партия оммавий ахборот воситаларининг муҳаррирларини тасдиқлайди;

— Низомнинг айрим нормаларини қўллаш тартибини аниқлаб берадиган қоида ва усулларга оид ҳужжатларни тасдиқлайди;

— Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси қурултойи ёки умумпартия конференцияси унга берадиган бошқа раҳбарлик ваколатларини амалга оширади.

Марказий Кенгашнинг пленумлари заруратга қараб, аммо камида ҳар ярим йилда бир марта ўтказилади ва унинг аъзоларидан ярмидан кўпроғи қатнашган тақдирда тегишли ҳуқуққа эга бўлади.

34. Сиёсий Ижроия Комитет Марказий Кенгаш пленумлари оралиғидаги даврда Марказий Кенгаш қарорлари доирасида кундалик сиёсий ва ташкилий масалаларни ҳал этади, унинг ишчи аппаратига раҳбарлик қилади. Сиёсий Ижроия Комитет ишини биринчи секретарь у бўлмаганда Марказий Кенгаш секретарларидан бири олиб боради.

Сиёсий Ижроия Комитетининг мажлислари ҳар ойда камида бир марта ўтказилади ва унинг аъзоларидан ярмидан кўпроғи қатнашган тақдирда тегишли ҳуқуққа эга деб ҳисобланади.

35. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Марказий Тафтиш комиссияси ўз фаолиятида партия Низомига ва қурултой тасдиқлайдиган Низомга амал қилади.

6.

Марказий Тафтиш комиссиясининг аъзоси бир вақтнинг ўзида Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашида бўлиши ёки унинг аппаратида ишлаши мумкин эмас.

IV. БОШҚА СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР ВА ИЖТИМОИЙ ҲАРАКАТЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИК

36. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси демократик ва ижтимоий адолат нуқтаи назарига амал қилувчи, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси асосида ва унинг доирасида ҳаракат қилувчи ижтимоий кучлар билан ҳамкорлик қилади. У касаба уюшмалари, хотин-қизлар, фахрийлар ва бошқа жамоат ташкилотлари ҳамда оммавий ҳаракатлар билан муносабатларини сиёсий ҳамкорлик ва шерикчилик, ўзгача нуқтаи назарни ҳурмат қилиш асосида қуради.

Партия ташкилотлари Конституция ва қонунлар асосида ҳамда унга мувофиқ иш кўраётган бошқа сиёсий партиялар ва жамоат бирлашмалари, оммавий ҳаракатларнинг ташкилотлари билан биргаликда номзодлар кўрсатиш ва қўллаб-қувватлаш мақсадида сайловолди битимни тузишлари ва улар билан бирлашишлари мумкин.

Партия демократик йўналишдаги хорижий партиялар ва ижтимоий ҳаракатлар билан алоқалар ўрнатади ва бевосита алоқаларни қўллаб-қувватлайди.

V. ПАРТИЯ ВА ЁШЛАР

37. Партия органлари ва бошланғич партия ташкилотлари ёшлар билан иш олиб боришда, ёшларга оид сиёсатни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда ёшлар ташкилотлари билан баҳамжиҳат ҳаракат қиладилар, демократик йўналишдаги ёшлар ташкилотларига кўмаклашадилар.

Партия ташкилотлари партиянинг дастурий мақсадларига қўшилувчи ёшларни Ўзбекистон ХДП сафларига жалб қилиш борасида иш олиб боради.

Барча поғоналардаги партия ташкилотлари қошида 30 ёшгача бўлган партия аъзоларини ҳамда партиянинг дастурий мақсадларини қўллаб-қувватловчи партиясиз ёшларни бирлаштирадиган ёшлар клублари ва шўъбалари ташкил этилиши мумкин.

Ёшлар клублари ва шўъбалари ёшларга оид сиёсат ҳамда ёшлар билан иш олиб боришда партия ишининг турли масалаларини муҳокама қиладилар, ана шу масалалар юзасидан ўз нуқтаи назарларини ишлаб чиқиб, таклифларини тегишли партия ташкилотларининг раҳбар ва ижроия органлари муҳокамасига киритадилар.

VI. ПАРТИЯНИНГ РАМЗЛАРИ

38. Партия ўз рамзлари сифатида байроқ, нишон ва вимпелларига эга бўлади. Уларни Марказий Кенгашнинг тақдимига биноан қурултой тасдиқлайди ва қонунда белгиланган тартибда тегишли давлат органи томонидан рўйхатга олиниши керак.

VII. ПАРТИЯНИНГ МОЛИЯВИЙ МАБЛАҒЛАРИ ВА МУЛКИ

39. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ва унинг ташкилотлари фаолияти партия даромадлари ҳисобидан молиявий ва моддий-техникавий жиҳатдан таъминланади.

Партиянинг пул маблағи партияга аъзолик бадалларидан ноширлик, ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти даромадларидан, партия аъзолари, айрим фуқароларнинг ихтиёрий хайрияларидан ҳамда сиёсий иш манфаатларига ва амалдаги қонунларга зид бўлмаган бошқа тушумлардан таркиб топади.

Пул маблағларининг бир қисми, Марказий Кенгаш белгилаган миқдорда ҳар йили Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг заҳира жамғармасига ажратилади.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг аъзолари ҳар ойда партияга аъзолик бадалларини ўз даромадларининг камида 1 фоизи миқдорида тўлайдилар. Партия ташкилотлари ўз қарорлари билан моддий аҳволи, бетоблиги ёки қарилиги сабабли партия аъзолик бадалларини мунтазам тўлай олмайдиган кишиларни шундай бадаллар тўлашдан озод қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

40. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг бюджети, маҳаллий партия ташкилотлари ҳамда партия корхоналари ва муассасалари даромадларидан бюджетга ажратиладиган маблағларнинг миқдори, унинг ижроси тўғрисидаги ҳисобот ҳар йили партия Марказий Кенгаши томонидан тасдиқланади ва ҳаммага маълум қилиш учун эълон қилинади.

Маҳаллий партия ташкилотларининг бюджетларини ва уларнинг ижроси тўғрисидаги ҳисоботларини тегишли кенгашлар тасдиқлайди ҳамда партия аъзоларига маълум қилади.

41. Бинолар, иншоотлар, корхоналар, хўжаликлар, нашриётлар, асбоб-ускуналар, маданий-маърифий ва соғломлаштириш муассасаларининг мулки, пул маблағлари, шунингдек, партия маблағлари ҳисобидан сотиб олинган ёки вужудга келтирилган бошқа мол-мулк Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси эгалик қилиш ҳуқуқининг объектлари бўлиб, буларни у тасарруф этади.

Партия ташкилотлари, кенгашлари ўзларига тегишли мулкни бевосита бошқарадилар (эгалик қиладилар, фойдаланадилар, тасарруф этадилар). Улар партия мулкини сотиш ёки уни бошқача бегоналаштиришни Халқ-Демократик партиясининг қурултойи, конференцияси ёхуд Марказий Кенгаш пленуми томонидан тегишли ваколат берилган юқори партия органининг рухсати билангина ҳал эта оладилар.

Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоят, шаҳар, район партия ташкилотлари кенгашлари, партия корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари юридик шахс ҳуқуқига эгадирлар.

42. Район, шаҳар партия ташкилотлари ва уларнинг таркибига кирувчи бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини маблағ билан таъминлаш учун партияга аъзолик бадалларидан тушган пулнинг ва бошқа даромадларнинг бир қисми ажратилади, унинг миқдорини ҳар йили Қорақалпоғистон республика, вилоятлар, Тошкент шаҳар партия ташкилотлари кенгаши белгилайди. Тегишли район, шаҳар партия ташкилотларининг кенгашлари ана шу маблағларни тасарруф этадилар, уларнинг зарур қисмини бошланғич ташкилотларнинг бевосита эҳтиёжларига ажратадилар.

Бошланғич партия ташкилотлари партия Низомида кўзда тутилган мақсадлар учун айрим фуқаролар ихтиёрий равишда уларга ўтказаётган маблағлар ва амалдаги қонунларга зид бўлмаган бошқа тушумлардан ҳам фойдаланишлари мумкин.

VIII. ПАРТИЯ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРГОҲИ

43. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси Марказий Кенгашининг қароргоҳи Тошкент шаҳридир.

IX. ПАРТИЯ ФАОЛИЯТИНИ ТЎХТАТИШ ТАРТИБИ

44. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг фаолияти у бошқа сиёсий ташкилотлар билан бирлашган ёки қўшилиб кетган тақдирда, бўлиниш ёхуд ўзини ўзи тарқатиб юбориши натижасида тўхтатилиши мумкин. Ушбу масалага оид қарорни партия қурултойи унинг барча ташкилотлари фикрини ҳисобга олиб қабул қилади ва қурултой делегатларининг камида учдан икки қисми уни ёқлаб овоз берган тақдирда ҳақиқий деб ҳисобланади.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг фаолияти тўхтатилган тақдирда унинг мулки Низомда кўзда тутилган мақсадларга берилади ёки партия қурултойи белгилаган ҳуқуқий ворисга топширилади.

ЁДНОМА

ОТА АМРИ ВОЖИБ

МИРТЕМИР домланинг катта ўғли Миржалол арабшунос таржимон. У дорилфунуннинг шарқ факультетида араб тили ихтисоси бўйича ўқиб ва битириб араб давлатларининг бирида икки йил меҳнат фаолиятини тамомлаштириб қайтди. Миржалол Тошкентга келгач, «ГАЗ-24» енгил машинаси олиш учун базага бориб, машинани олиб келиши керак экан.

— Дадам машинани олишга рози бўлмаяптилар, — деб қолди бир куни Миржалол менга. — Ахир нечта-ймай Арабистонда ишлаб топганимни йиғгандим. Жуда ғалати бўляпти. «Ё уйлан, ёки машина мин», деяптилар. Агар машина олсам, уйлантирмас эканлар. Раъйларига қарамасам яна бўлмайди.

— Мен нима ҳам дердим, Миржалол ука? Ота амри вожиб деганлар, рози бўлишдан бошқа иложингиз йўқ, — дедим. Аслида юрагим Миржалолга ўхшаш эди. Хуллас, ижозат қоғозини топшириб, машинанинг пулини қайтариб олгач, домла тўйни бошлаб юбордилар. Биз Бекободга, яъни Миржалол уйланадиган қизнинг уйига қуда бўлиб бордик...

Кейинчалик фикр қилиб кўрсам, кўп ёшлар машина миниб, ёмон йўлга юриб кетганликларини кўрган устоз ўз ўғли ҳам ҳовлиқма ёшлар қаторига қўшилиб қолмасин дея шундай қилган эканлар.

ШЕЪРИЯТГА САДОҚАТ

ЎЗБЕКИСТОНДА катта бир анжуман очилиши арафасида эди... «Биз Ватанни шарафлаймиз!» деган шеърият кечаси бўлишини афишадан ўқиб қолдим. Ахир бундай шеър кечасига бормай бўладими?..

Ишдан ҳар қанча эртароқ чиқишга уриндим, мушоира бошланишига зўрға етиб бордим. Чеккароққа ўтириш учун жой қидираётган эдим, орқадан кимдир чақириб қолди. Қарасам, Миртемир домла. Ажабо, ҳайрат билан қараб қолдим. Устоз менинг ажаблангнимни сезди, шекилли:

— Баротбой, бу пальтоним билан кубанкамни ёнингизга қўйиб қўйинг, мени президиумга чақиришяпти, — деди-ю, — домла қўл бериб сўрашди-да, ёнидаги бўш жойга пальтосини, кубанкасини ва шарфини қўяр экан, — кейин бафуржа гаплашамиз, — дея президиумга чиқиб кетдилар.

Мен ҳайрон бўлиб, ўзим тушунолмадим. Ахир, бундан бир неча соат илгари уйларига қўнғироқ қилганимда Миртемир домла даволаниш учун стационарга ётганликларини айтган эдилар. Ажаб, стационардан келдимикан-а, тўппа — тўғри-я?

Шеърият кечасини кириш сўзи билан Комил Яшин очди. Сўнгра сўзни Миртемир домлага беришди.

Домла ўз одати бўйича минбарга чиқарқан, аввал кўзойнакни тақдилар. Сўнгра чўнтакларидан ҳеч нарса чиқидиган шеър варағини олдилар. Бир томоқ қириб залга кўз югуртириб олгач, босиқ овоз билан шеър ўқишга киришдилар. Шеър тобора авжига чиқиб бормоқда. Миртемир домла ўзларига ярашадиган «Ҳей!» ибо-расини эҳтирос билан шеърнинг ҳар банди бошланишида такрорлардилар.

Ҳей,
Мен бахт борасида сўйламоқчийдим,
Қувноқ бир қасида куйламоқчийдим,
Эрта ва бугунни ўйламоқчийдим,
Эртак каби бир тўй тўйламоқчийдим,
Кўзларим ўнгида сен намоёнсан,
Сен ахир ўшасан, асрий армонсан,
Ўзбекистонсан..

Жимжитлик, пашша учса эшитиларди. Домла шеърни шундай завқ билан ўқирдики, ҳар бир мисра, ҳар бир сўзнинг маъносини маза қилиб эшитаётганлигини тингловчиларнинг юзидан сезса бўларди. Бирдан зални гулдурос қарсак бошлади. Шеър ўқиш тамом бўлганди...

Биз президиумда ўтирганларнинг ҳар бир ҳаракатини беихтиёр кузатиб борардик. Миртемир домла бир парча қоғоз имзолаганча ёзиб, Комил Яшинга узатдилар. Қоғозни у киши ўқиди-да, устоз томонга қайрилиб қараб, бош ирғаб розилик билдирди. Сўнгра Миртемир домла аста ўрнидан туриб ташқари томонга юрдилар.

Мен ҳам пальтони кўтариб ортларидан йўл олдим. Ҳеч қачон шошилмайдиган домла қадамини тезлатиб чиқар эканлар, мендан узр сўрадилар:

— Баротбой, стационарга тез қайтмасам бўлмайди. Вақтим тугаб қолаяпти. — Ҳали нима гаплигига тушунмаганим учун ажабланиб қарадим.

— Мен стационарда ётган эдим, — бўлган воқеани ҳикоя қила бошладилар. Андрей Иванович эрталаб кўргани бориб, Ёзувчилар уюшмаси томонидан уюштирилган шеърият кечаси рўйхатига мени ҳам қўшганликларини билдириб, таклифнома ташлаб кетибди. Ҳеч келмасликнинг иложини қилолмадим. Уюшмадагилар стационарга тушиб қолганимдан бехабар бўлса керак-да. Афишаларда эълон қилиб қўйишибди, келмай десам кўнглим тинчимади. Ҳар бир шоирнинг ўз ўқувчилари бор. Менинг ўқувчиларим ўксимасин дедим-да келавердим.

— Кетдик, йўл-йўлакай гаплашиб кетамиз, — дедилар ва мушоирани эслаб, бирдан тўхтаб: — Айтганча, Баротбой, мушоирага киринг, сиз қолқолинг, ўзим кетавераман! — Мен эътироз билдирдим.

— Мени кечиринг, — домла яна узр сўраб, ўша сўзларини такрорладилар, — бир соатгагина сўраб чиққандим. Мана вақт ҳам тугаяпти.

Биз бирга «Билимлар уйи» олдидан таксига ўтирдик. То боргунча суҳбатлашиб кетдик.

— Аввалига шифокорлар мушоирага келишимга кўнмадилар. Сўнгра таклифномани кўрсатдим. Ростини айтсам, ўзим ҳам зерикиб ётгандим-да! Шифокорлар унисн бунисига, буниси унисига солишиб кўришди. Лекин мен ҳам бўш келмадим. Охири, кийимларимни келтириб беришди-да, бир соатга бориб келишимга рухсат этишди. Даврон, янги шеърлар мухлисларимга маъқул бўлдимикан?

— Жуда яхши шеър ёзибсиз! — дедим, гарчи бу сўзим эриш туюлса-да, бошқа нима ҳам дейишим мумкин.

— Маъқул, — дедилар, сўнг бу ҳақда гаплашмадик.

Буни қаранг, ўз вақтида етиб келмибмиз. Уятлик бўлмадики. Яхши бўлди...

Миртемир домла аниқликни, тўғриликни севардилар. Ҳамиша ваъдасининг устидан чиққанлигининг кўп гувоҳи бўлганман. Бугун эса устозни бир ҳаёт йўлларини қисман ўйлаб қарашларини кўрдим. Яна шуни уқдимки, наинки шоир бўлиш, шеъриятга садоқатли ва фидоий ҳам бўлиш керак экан. Ўшанда ўз киндик қони томган тупроғини улуғлаган улуғ шоирнинг нақадар камтар инсонлигини тушундим. Бугун шу ҳақда ўйлаб эканман, устознинг шеърияти меҳри ва Ватанга бўлган меҳри чексизлигини тасаввур қиламан. Устоз Миртемир ўринлатиб айтганидай:

Не-не мўл хазина ҳукми қўлингда,
Қутлуғ йўл қўшиғи боғу чўлингда,
Олтиннинг, ипагинг ўнгу сўлингда,
Не-не эллар шайдо сенинг йўлингда,
Мевасан, шаробсан, сувсан ва нонсан,
Меҳри қўшдарё, бағри уммонсан,
Ўзбекистонсан...

Бу қуйма сатрлар ҳамон қулоғим тагида жаранглаб турибди.

Барот ИСРОИЛ.

• *Кичик корхоналар муаммолари*

ТЎСИҚЛАР ҲАМОН КЎП

ҲОЗИРГИ вақтда Пискент ноҳиясида ҳам кичик корхоналар пайдо бўлмоқда. Улар асосан меҳнаткашларнинг турли рўзғор эҳтиёжлари учун хизмат қилишяпти. Ўнлаб пардозловчиларни ўз сафига бирлаштирган «Уста Шавкат» хусусий кичик корхона жамоаси уй-жойлар, жамоат бинолари, маданий-маиший муассасалар қуриш ва уларни пардозлаш ишларини амалга ошириш, илгари қурилганларини тузатиш ишлари билан шуғулланмоқда. Буюртмалар кўп бўлмоқда. Чунки бу кичик корхона буюртмаларни тез ва айниқса сифатли бажараётгани учун ҳам жамоага мурожаат қилувчилар кўпайиб бормоқда.

Корхонанинг истиқболи борлигига ишонч ҳосил қилган ноҳия Кенгаши ва ижроия қўмитаси раҳбарлари унинг жамоасини ҳар томонлама қўллаб-қувватладилар, барча зарур ёрдамни кўрсатдилар. Кўп жиҳатдан шу туфайли ҳам у дарҳол оёққа турди, давлатдан олган қарзларини тўлади. Эндиликда унинг банкдаги ҳисобида анчагина маблағи ҳам бор.

Афсусланарлиси шундаки, жамоа шу пулни олаолмаяпти, турли тўсиқлар бунга ҳалақит бермоқда.

— Оқибатда белгилаган кўпгина режаларимиз, хайрли ишларимизни амалга ошираолмаяпмиз, — деб зорланади корхона раҳбари Шавкат Убайдуллаев. — Ишлаб чиқаришни кенгайтириш, айниқса ходимларнинг ижтимоий шароитларини яхшилашга қаратилган тадбирларни рўёбга чиқариш имкониятларидан фойдаланишнинг иложи бўлмаяпти.

— **Шавкат ака, имкониятлар деганда нимани назарда тутаяпсиз?**

— Ҳозирги вақтда банкда 200 минг сўм пулимиз бор. У ўлик ҳолда ётипти, чунки олишимизга рухсат беришмаяпти, турли баҳоналарни, албатта улар асоссиз, рўкач қилишади. Ваҳоланки, биз бу маблағнинг бир қисмини олиб ишлатмоқчи эдик.

— **Нималарга, қандай ишларга сарфламоқчи эдингиз?**

— Ҳозирги вақтда турмуш шароити оғирлашиб бормоқда. Айниқса, турли-туман озиқ-овқат маҳсулотлари, чунончи, чорва маҳсулотлари таъминоти бутунлай издан чиқиб кетган. Биз корхонамиз ишчи-хизматчиларининг турли эҳтиёжларини қондириш мақсадида ёрдамчи чорва хўжалиги ташкил этмоқчи эдик. У бўлса ҳеч кимга зарар қилмайди. Ортиқча маҳсулотни бозорга ҳам чиқарардик. Бунинг учун ўз жамғармамизни сўрасак беришмаяпти. Сабабини тузукроқ тушунтиришмайди. «Мумкин эмас!» деган жавобдан бошқасини билишмайди. Бундай дейишлари учун ҳеч қандай асос бўлмаса керак, бўлса албатта айтишарди.

Бизнинг давримизда ўзаро иқтисодий алоқанинг бартер усули, яъни маҳсулот айрибошлаш муттасил кенгаймоқда. У тақчил молларни олиб келишнинг муҳим воситаси бўлиб қолди. Биз ҳам шу усулдан фойдаланмоқчи эдик. Чунки қурилишлар, биноларни тузатиш ишлари учун қурилиш материаллари жуда тақчиллиги ҳаммага маълум, айниқса, бизнинг ноҳиямиз шароитида доим сезилади. Биз бошқа жумҳуриятлардаги шундай материаллар ишлаб чиқарувчи корхоналар билан алоқа боғлаб, уларга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари юбориб, ўз ишимиз учун зарур материалларни олишни мўлжаллагандик. Бу хайрли иш ҳам амалга ошмаяпти. Сабаби нақд пулимиз йўқ. Агар пулимиздан беришса ҳозир биз ортиқча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиб, омборларга босиб қўярдик-да, бинокорлик материаллари ва бошқа зарур маҳсулотларга алмаштирардик.

Бундан бошқа режаларимиз ҳам бор эди. Жумладан, унча катта бўлмаса ҳам товуқ фермаси, иссиқхона қурмоқчи эдик. Булар ҳам амалга ошмай қолди.

— **Пулни банкда босиб ётиш зарур эканми?**

— Биз ҳам ҳайронмиз, пул қанча кўп муомалада айланса шунча яхши эмасми, уни олиб ишлатсак яна кўпайтириб банкка топширамиз. Бу оддий ҳақиқатни банкдагилар ҳаммадан кўпроқ билишади. Ҳаммамизни ҳайрон қолдираётган нарса ҳам шунда. Ҳатто вилоят деҳқончилик банки раҳбарларига ҳам учрашдим. Улар ҳам ноҳия банки ходимлари сингари рад жавобини бердилар. Назаримда корхонамизнинг истиқболига ишончсизлик билан қаровчилар айнан шу лавозимларни эгаллаб турганга ўхшайди.

— **Корхонангиздан олинаётган солиқ миқдори ҳақида нима дея оласиз? У оғирлик қилмаяптими?**

— Оғирликка оғирлик қилаяпти. Лекин бошқа илож йўқ. Тартиб шунақа. ССЖИ Президентининг фармони бўйича барча агросаноат комплексларида жорий йилнинг 1 июлидан эътиборан ССЖИ иқтисодиётини барқарорлаштириш мақсадида олинаётган 11 фоизли солиқни тўлаш бекор қилинди. Бироқ шу агросаноат комплекслари. иншоотларида ишлаётган бўлсак ҳам биз солиқнинг бу туридан озод қилинганимиз йўқ.

Солиқларнинг бошқа турлари ҳам бор. Жорий йилнинг ўтган тўққиз ойида ҳаммаси бўлиб 135 минг сўм пулни солиқларга тўладик. Ўн икки ойда бу миқдор 180 минг сўмни ташкил этади. Агар бундай аҳвол давом этса, солиқлар масаласида енгиллик қилинмаса бизникига ўхшаш кичик корхоналарнинг истиқболи аянчли бўлади.

Яна бир муаммо ҳақида фикр билдирмоқчиман. Ҳозирги вақтда ижтимоий суғурта учун ишлаб топилган фойданинг 20,93 фоизи ажратилаяпти. Бизнингча, бу жуда кўп. Унинг миқдорини камайтириб, 12—13 фоиз атрофида белгилаш мумкин. Бу билан ишчиларимизнинг иш ҳақларига анчагина қўшимча маблағ қўшилган бўларди.

Пенсия жамғармаси ҳақида ҳам шуни айтиш мумкин. Бу жамғармага ўтган саккиз ойда 70 минг сўм атрофида пул ўтказдик. Йил охиригача у 100 минг сўмдан ошиб кетиши мумкин. Бизда ҳозир ишлаб турган ишчиларнинг дастлабки 20 нафари йигирма йилдан кейин пенсия ёшига етади. Демак шунгача биз пенсия жамғармасига 2 миллион 440 минг сўм пул ўтказишимиз керак. Бу масалада ишчи-хизматчиларнинг ёшини ҳам ҳисобга олиш керакка ўхшайди. Пенсия жамғармасига бериладиган пул миқдори шунга қараб белгиланса бўлармиди. Бошқа муаммолар ҳам йўқ эмас. Уларни ҳал қилиш хусусий кичик корхоналар жамоалари учун жуда зарурдир, акс ҳолда бу иш оқсаб қолиши, хусусий корхоналар очишга бўлган эҳтиёж сўниши мумкин. Бозор иқтисодиётига ўтиш арафасида бунга асло йўл қўйиб бўлмайди.

Суҳбатдош С. ИНОМОВ.

Ўзбекистон Республикаси «Билим» жамияти

КЕНГ ПРОФИЛДАГИ БЕЗАКЧИ-РАССОМЛАР (ДИЗАЙНЕРЛАР) ТАЙЁРЛАШ УЧ ОЙЛИК ЭКСПРЕСС-КУРСЛАРИГА СЎНГГИ ТИНГЛОВЧИЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Таълим дастурида реклама, интерьерни лойиҳалаштириш, графика, шрифт, дизайн ва интерьерга миллий ёзувлар тушириш бор.

Ҳамма ёшдаги ва ҳар қандай маълумотли кишилар қабул қилинади.

Машғулотлар ҳар шанба ва якшанба кунлари соат 9 дан 12 гача, 12 дан 15 гача ва 15 дан 18 гача олиб борилади.

Малакали мутахассислар таълим беради.

Курслар тамом бўлгач, инглиз тилида суқма варақлик диплом берилади.

Ўқиш баҳоси ойига 130 сўм.

Ҳақ тингловчиларнинг ўз ҳисобларидан ҳам, ташкилотлар ҳисобидан ҳам тўланиши мумкин.

Қуйидаги манзилгоҳга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Марказ-14, Абдулла Қодирий кўчаси, 13, Лекторлар уйи, 3-қават, 88-хона. Телефонлар: 44-62-90, 44-04-35.

Тингловчилар 1 декабрь соат 18 да йиғилишлари керак.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

МУЖАҲИДЛАР БИЛАН МУЗОКАРАЛАР

● **ШУНДАЙ қилиб Афғонистон оппозициячилари делегацияси биринчи марта Москвага келди. Дастлаб РСФСР вице-президенти Александр Руцкой билан мужаҳидлар делегацияси раҳбари Бурхониддин Раббоний ўртасида учрашув бўлди. А. Руцкойнинг ўзи бир маҳаллар мужаҳидлар қўлида асирликда бўлганига қарамай, олинган хабарларга асосланиб айтиш мумкинки, учрашув бирмунча силлиқ ўтди. Б. Раббоний РСФСР вице-президенти муҳокама қилиб кўришга арзийдиган фикрларни ўртага ташлади, деди.**

Б. Раббоний ўзининг кириш сўзида Совет асирлари тўғрисида ҳам тўхталиб, ўз фарзандлари доғида куяётган оналарнинг ғам-аламларини яхши тушунажаклигини айтди.

ТУРКИЯ ҚУВВАТИ — СОВЕТ ИТТИФОҚИГА

● **Маълумки, кейинги пайтларда ёқилғи-иссиқлик соҳасида Совет Иттифоқининг жанубий-ғарбий минтақаларида жуда танг аҳвол юзага келди. Шу муносабат билан Туркия ҳукумати Совет Иттифоқига электр қувватини экспорт қилиш хусусида қарор қабул қилди. АНКА ахборот агентлигининг хабарларига қараганда, дастлабки электр қуввати Грузиянинг Ажар мухтор жумҳуриятига кела бошлади. Туркия электр қувватини бошқа ҳудудларга узатиш масаласи ҳам яқин кунлар ичида биринчи ўринга чиқса керак.**

ОҚЛОВЧИ АМЕРИКАДАН КЕЛАДИ

● **АВГУСТ ойидаги давлат тўнтариши қилишга уриниш пайтида ГКЧП иши юзасидан хибсга олинган Латвия Компартиясининг раҳбари Алфред Рубиксни оқлаш ишларини асли латвиялик бўлган Америка фуқароси Берзиньш ўз зиммасига олди. А. Рубикс бунга розилик берди.**

ГУМОНЛАР ҲАҚИҚАТГА АЙЛАНМОҚДА

● **КОРЕЯ Халқ Демократик Жумҳурияти сўнгги йилларда ўзининг ядровий қуролига эга бўлиш учун жуда катта саъи-ҳаракат кўрсатмоқда, деган хабарлар сўнгги пайтда жаҳон оммавий ахборот воситалари саҳифаларига тез-тез чиқиб турадиган бўлди. Аммо КХДЖ ҳукумати бундай гумонларни рад этиб келди, шунингдек, ўз ҳудудига бу қуролни назорат қиладиган халқаро ташкилотлар вакилларини киритишни ҳам истамади.**

Яқинда Германия Федератив Жумҳурияти махфий хизмати раҳбари К. Порцнер баёнот бериб, биздаги маълумотларга қараганда Пхеньян ядровий бомбага эга бўлиш учун қатор хорижий мамлакатлар, шунингдек, собиқ Германия Демократик Жумҳурияти фирмалари билан тиғиз алоқа ўрнатган, деди.

Мавжуд маълумотларга асосланиб шуни айтиш мумкинки, деб ёзди «Шпигель» рўзномаси, 90-йилларнинг ўрталарига бориб КХДЖ икки-уч дона атом бомбасига эга бўлиши мумкин.

Шу орада Америка Қўшма Штатлари мудофаа вазири Р. Чейни АҚШ телевиденияси орқали сўзга чиқиб, Пхеньян ва Бағдоддаги ядровий марказларда совет мутахассислари ҳам ишлаган бўлишлари мумкинлиги эҳтимолдан холи эмас, деган гапларни айтди.

МУНОСАБАТЛАР ЯХШИЛАНМОҚДА

● **ХХЖ пойтахти Пекинда Вьетнам ҳамда Хитойнинг олий даражадаги раҳбарлари учрашувида бўлиб ўтган музокаралар ҳар икки мамлакат ўртасидаги икки томонлама муносабатларнинг яхшилана бошлаганидан дарак берди. Бу мулоқотларда ўтган йилларда икки ўртада вужудга келган совуқчиликни унутиб, эндиликда ёрқин истиқбол сари бориш лозим эканлиги таъкидланди. Вьетнам-Хитой музокаралари ҳақида батафсил ҳисоботлар ёритган «Нян зан» рўзномаси учрашувларнинг дўстона ва ўзаро яхши қўшничилик руҳида ўтганлигини таъкидлади.**

ЯНГИЛИКЛАР ТЎЛҚИНИДА

● **КУНИ кеча АҚШ давлат котиби Жеймс Бейкер Токиога келди. У Япония янги ҳукумати билан музокаралар олиб боради.**

● **АҚШ шифокорлари бир-бирига қорни ҳамда жигари билан ёпишиб туғилган эгизакларни ажратиш юзасидан яна бир муваффақиятли операция ўтказдилар. Миннесота штатидаги Миннеаполис болалар тиббий маркази мутахассислари Кейси ва Керри Арчер исмли эгизакларни алоҳида-алоҳида йўргакка ўраб, ўз ота-оналарига топширдилар. Улар 15 октябрда туғилган эдилар.**

● **Бутун дунёда машҳур бўлган Франция хонандаси, таниқли киноартист Ив Монтан етмиш ёшида вафот этди. Франция мотам тутмоқда.**

● **ОСВЕНЦИМ концентрацион лагери гитлерчилар томонидан вужудга келтирилган хибсхоналар ичида энг даҳшатлиси бўлган. Бу ерда ушланган кишилар инсон боласи чидаши мумкин бўлмаган қийноқларга маҳкум этилган эдилар.**

Ярим асрдан кўпроқ вақт ўтган бўлишига қарамай жаҳоннинг барча ерларидан бу ерга ҳамон жуда кўплаб одамлар зиёрат учун келиб турадилар. Сиз кўриб турган суратни чоп этган Италия журнали «XX аср дўзахи» бўлган Освенцимни унутмасликка даъват этади.

ТАСС сурати.

• *Китоблар оламида*

«ДАВРИМ САДОСИ»

Жумҳуриятимизда халқ чолғу ижрочилик санъати бир неча асрлик тарихга эга. Чолғуларнинг турлари ҳам хилма-хилдир. Айниқса, чанг барча давлатларда инсон қалбининг энг нозик туйғуларига ҳамоҳанг экани, шунингдек, шифобахш сирли садолари билан ўз мухлисларини мафтун этгани бизга маълум. Чангчи-созандалар ҳам эл-улус эътиборини қозониб, ўз халқининг ғурури ҳисобланган. Жумладан, Мавлоно Мирек Чангий—Бухорий, Зайнуллобиддин—Румий, Дарвиш Али пири Чангий ва бошқалар нафақат ўз диёрида, ҳатто узоқ мамлакатларда ҳам машҳур бўлганлар.

Бугунги кунга келиб ҳам халқ чолғучиларининг халқимиз учун маданий хизматлари намунали бўлмоқда. Улардан Ўзбекистон халқ артистлари Қаҳрамон Дадаев, Абдуҳошим Исмоилов, Бахтиёр Алиев, жумҳуриятда хизмат кўрсатган артистлар Қобил Усмонов, Тоҳир Ражабов, Ҳалимжон Жўраев, Қаҳрамон Комилов ва созандалардан Фазилат Шукурова, Тилаш Хўжамбердиев, Темур Маҳмудов, Шуҳрат Йўлдошев, Тоҳир Собиров каби кўпгина навозандалар бу сеҳрли санъат ривожига муносиб ҳисса қўшиб келмоқдалар.

Шу кунларда китоб дўконлари пештахталарида моҳир чангчи Рустам Неъматовнинг «Даврим садоси» тўпламининг пайдо бўлиши нафақат мусиқа санъати ихлосмандлари, айниқса, халқ чолғу ижрочилиги шинавандаларининг ҳам эътиборига тушди. Китоб чанг ижрочилигининг қисқача тарихи билан бошланган. Унда бу санъатнинг бугунги фидойилари ҳақида ҳам қизиқарли маълумотлар бор. Иккинчи бўлимда Ўзбекистон бастакорларининг чанг ижроси учун махсус яратган асарлари (М. Тожиев, Т. Тошматов, Р. Неъматов, Р. Турсуновларнинг поэма, концерт рондоси. «Зулфизор» ҳамда «Сардор» вальси, чанг таронаси ва бошқалар) билан бирга миллий мусиқамиз дурдоналари («Ўзганча», «Чаман ичра») каби куйларнинг ушбу чолғуга мослашган вариантлари ўрин олган. Шу боисдан мазкур китоб нафақат олий ўқув юртлари талабалари, балки ўрта махсус санъат билим юртлари ва мусиқа мактаблари ўқувчилари учун ҳам қўлланма сифатида фойдали бўлди. Айни пайтда у чангчи-созандаларнинг репертуарини бойитишда муҳим аҳамият касб этади.

Ниҳоят, китобнинг учинчи бўлимидан асарлар ижросига бағишланган шарҳлар ўрин олган. Маълумки, ҳар бир мусиқий асарни талқин этиш учун созанда куйининг мазмуни ва характерини атрофлича таҳлил эта олиши шарт. Чунончи таъсирчанлик билан садо таратиш ва асарни тингловчига тўлақонли даражада етказа олиши учун ижро кўникмаларини ҳосил қилиши лозим. Шунинг учун ҳам китоб муаллифи Р. Неъматовнинг «Шарлар»даги тавсияномалари ёш созандаларга муҳим қўлланма бўлиши мумкин. Хусусан, созанда «Чаман ичра» асарини ижро этганда чанг торларига чўп ташлашда зарбни огоҳлик билан юмшоқ тушишини таъмин этиши керак. Авж бўлимларини талқин қилишда эса созанда тирсак ва билакларнинг эркин, айни пайтда пуржинасимон ҳаракат қилишга ва чанг садоларининг тўлақонлик янграшига эътибор бериши лозим.

Хулоса қилиб айтганда, Рустам Неъматовнинг «Даврим садоси» китобининг чоп этилиши халқ чолғу ижрочилиги санъатини тарғибот қилишда муҳим аҳамиятга эгадир. Ушбу китобнинг чоп этилиши Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа бирлашмаси ижодий жамоасининг ёш санъаткорлар ва мусиқа ихлосмандларига муносиб совғаси бўлди.

Ҳасан АБЛАЕВ.
Низомий номидаги Тошкент Давлат муаллимлар олий билимгоҳи мусиқа педагогикаси куллиётининг катта ўқитувчиси.

ОБУНА-92

САВОБ ИШ ҚИЛИБ ҚОЛИНГ!

ВИЛОЯТДАГИ ногирон-ночор оилаларда улар хоҳлаган матбуот нашрларига обуна қилиш қандай йўлга қўйилган?

Рўзномамизда шу мавзуда Калинин ноҳиясидан тайёрланган «Ора йўлда қолмасин» (3 октябрь) ва «Излаган имконият топади» (25 октябрь) мақолалари ёритилган эди. Бугун биз яна шу мавзуга қайтиб, мазкур масала юзасидан Юқори Чирчиқ ноҳияси раҳбарлари билан суҳбатлашдик.

Албека БОЙНАЗАРОВА — ноҳия ижроия қўмитаси раиси муовини:

— Ноҳиямизда юзга яқин ташкилот, 11 та жамоа хўжалиги, 1 та қишлоқ қўрғони ва 7 та қишлоқ шўроси мавжуд. 17 миллат вакилларидан иборат 95 минг аҳолидан 45 минги 18 ёшдан катталардир. Айтиш лозимки, ҳар бир ногирон-ночор оилалар учун ғамхўрлик қилишимиз жоиздир.

Ногирон-ночор оилалар яшаётган жойлардаги жамоа хўжалик раҳбарлари билан бамаслаҳат матбуот нашрларига обуна қилдирмоқдамиз. Ҳозирги кунгача маҳаллий «Суръат» (ўзбекча), «Қарқин» (қозоқча), жумҳурият «Халқ сўзи», «Маърифат», «Ёш ленинчи», шунингдек, вилоятимизнинг «Тошкент ҳақиқати», «Ташкентская правда» рўзномаларига кўпчилик обуна бўлди. Ногирон-ночор оилаларнинг 600 нафари шулар қаторига киради.

Свердлов номли жамоа хўжалигининг раиси А. Мамажонов, «Политотдел» жамоа хўжалиги раисининг ўринбосари М. Бекашов каби раҳбарлар бу ишда ўрнак кўрсатмоқдалар.

Туробжон ХОЛТОЕВ — халқ депутатлари ноҳия Кенгашининг раиси:

— Ноҳиямиздаги жамоа хўжаликлари ва ташкилот раҳбарлари халқимиз таъминотини яхшилаш учун бор кучларини аямаяптилар. Мавжуд 500 дан зиёд ночор-ногирон оилалар, ёлғиз оилаларга мадад беришга ҳаракат қиляпмиз.

Ёрдамга муҳтож оилаларни обуна қилдиришни ташкилот, жамоа хўжаликларига юклаганмиз. Ўйлаймизки, имконият даражасида обуна масаласини ҳал этамиз.

Заҳирахон РИЗАМАТОВА — ноҳия халқ таълими бўлимининг методисти:

— Ноҳиямизда 40 та мактаб бўлиб, уларда 21 минг ўқувчи таълим олмоқда. 2 мингдан зиёд маориф ходимлари ҳар бир ўқувчининг оилавий шароити билан қизиқиб келаётир.

Мактаблардаги ночор ва ногирон ўқувчиларга моддий ёрдам берилиб келиняпти. Жумладан, 1991—1992 ўқув йили учун 6-мактабнинг 700 ўқувчисига 1,5 минг, 23-мактабнинг 1200 ўқувчисига 3000 сўм пул ажратилган. Маорифчи ва талабалар «Маърифат», «Ёш ленинчи», «Тошкент ҳақиқати» рўзномаларига катта қизиқиш билан обуна бўлмоқдалар.

МУХБИР ШАРҲИ: ноҳия уруш ва меҳнат фахрийлари Кенгаши, Қизил Ярим ой жамиятидан айтарли жавоб ололмадик.

ОБУНА қилиш даври охирлаб қолди. Савоб иш қилиш учун шошилинг!

Мухтор СУЛАЙМОНОВ,
Ўзбекистон Маданият жамғармаси матбуот маркази мухбири.

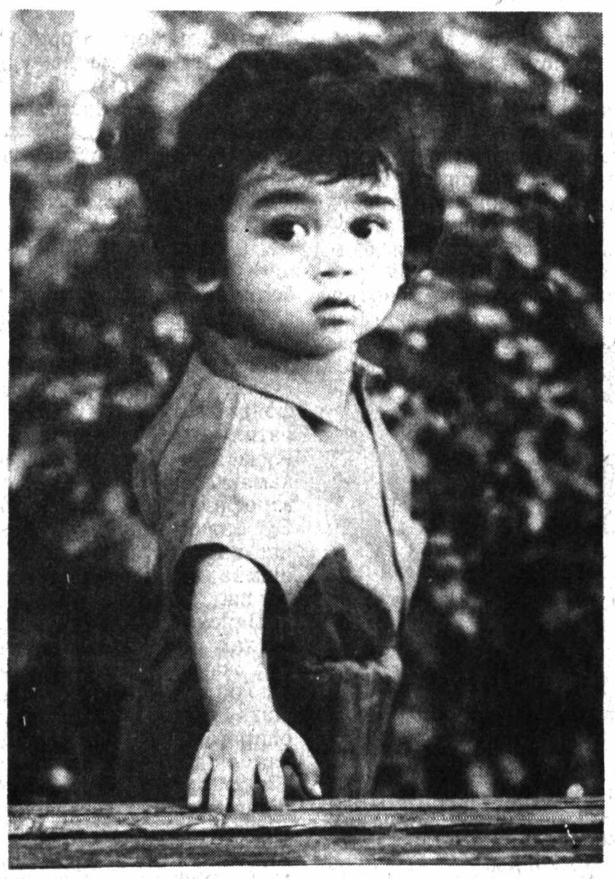

• Одобнома

БОЛА ДУНЁНИ ТЕБРАТАР!

ҚАДИМДАН шундай ривоят қолган: бир мўйсафид кун қизиғида ҳовлига чиқибди. Қараса, ўғли офтоб тиғида кетмон чопаётганмиш. Шунда мўйсафид ўғлига:

— Болам, бошингга чорси танғиб ол, офтоб урмасин,— деб айтибди.

Ўғли:

— Хўп бўлади,— дебди-ю, аммо чорси танғимай, ўз ишида давом этаверибди. Орадан бироз ўтиб яна мўйсафид ўғлига юқоридаги гапни қайтарибди. Ўғли яна «хўп» деб қўя қолибди-ю, ишлайверибди. Шунда мўйсафид ичкарига кириб, ўғлининг фарзандини (яъни, ўз набирасини) даст кўтариб ташқарига чиқибди ва болани бошяланг офтобли ерда ўйната бошлабди. Ўғли қараса мўйсафид ота набирасини офтобда олиб юрганмиш. Ўғил ишни тўхтатиб:

— Дада, болани ичкарига олиб киринг, иссиқ таъсир қилади,— дебди. Отахон «хўп» дебди-ю, лекин жойидан жилмабди. Энди ўғли баландроқ овоз билан:

— Дада, сизга айтаяпман, болани ичкарига олиб киринг, бу ерда кун жуда иссиқ, болага ёмон таъсир қилади.— деб қайтарибди. Шунда мўйсафид ўғлига:

— Болам, сен ўз фарзандингга қанчалик ачинсанг, менинг ҳам ўз боламга, яъни сенга шунчалар жоним куяди,— деб айтган экан.

ҲА, болалар бор экан ота-она доимо куюниб юради. Аслида ҳаётнинг энг гўзал томони ҳам болалар ташвиши билан дир. Аммо тан олиш керакки, кейинги вақтда кўпчилигимиз оила, рўзғор юмуши деганда кўпдан нафақат болаларимиз, балки ўзимиз ҳам маломатда қолишимиз аниқ. Зеро, қадим-қадимдан фарзанд тарбияси энг масъулиятли иш ҳисобланиб, бу ҳақда ўнлаб рисолалар, панднома лар, ҳикматномалар битилган ва бу эзгу тадбир ҳар бир даврда биринчи масала ҳисобланган. Бизнинг кунларда ҳам муаллимларга берилган қатор имтиёзлар, болалар учун белгиланган бепул нонуштаю шу ўқув йилидан «Одобнома» алоҳироқ моддий эҳтиёжни тушунмоқдамиз. Гапнинг очиғи, шароит шунга кўниктирмоқда. Фарзандларимиз тарбияси билан машғул бўлиш учун баъзан вақтимиз етмайди, ўзимиздан ортмайди. Лекин нима бўлганда ҳам биз уларнинг келажаги учун энг масъул ва энг жавобгар эканимизни ёддан чиқариб қўймасак, бас! Тўғри, моддий эҳтиёж қондирилмас экан, бундан нафақат болаларимиз, ҳатто ўзимиз ҳам ўксинамиз. Шу баробарида айтиш керакки, маънавий эҳтиёж эътибордан сал йироқлашса, бунда фан сифатида ўқитилиши — ёш авлод таълимитарбияси соҳасидаги ибратли ишлардандир.

Мен ҳам бир муаллим, бир қаламкаш сифатида мазкур эзгу тадбирлар ижросида баҳоли қудрат иштирок этишни истардим. Қуйидаги шеърларни кичкинтой дўстларим — болалар ҳукмига ҳавола қиламан.

Дилмурод САИДОВ

СОВҒА

Қуён дўконга бориб
Сотиб олди ўқ, камон.
Шериклари сўрашди:
«Не керак бу, ошнажон?»
«Сиз, галварслар
билмайсиз,
Барингиз қуён юрак.
Бу ўқ, камон бўрини
Қўрқитмоқ учун керак».
Шундай дея ўқ, ёйни
Елкага илиб олди.
Овчилик ҳавасида
Ўрмон бўйлаб йўл солди.
Бўри чиқди ногоҳон
Кулранг, кўзида қаҳр:
«Ҳа, қуёнбой, қалайсан,
Қўлга тушдинг-ку ахир!»
Қуён титрар барг мисол
Зўрға очади оғиз:
«Салом,— дейди
қалтираб,—
Бўри ака соғмисиз?
Келаяпман сиз томон
Сизга ошна бўлгани.
Оғайнилик удуми —
Ўқ, ёй совға қилгани».
Бўри совға сўзидан
Жуда-жуда суюлди.
(Совғанинг эвазига
Қуён омон қутилди)
Энди бўри хотиржам:
Юрмас қолиб оёқдан.
Қуёнларни ов қилар
Ўқ-ёй билан узоқдан.

Гоҳ ҳаётда шундайин
«Қуён» учраб туради.
Камон олиб атайлаб,
Совға қилиб юради.

ФЕРУЗА

«Феруза, ким бўласан?» —
Деб сўрсалар гар савол,
«Жарроҳ бўламан»,—дея
Жавоб беради дарҳол.

Ёш бўлса-да, Феруза
Жарроҳликни бошлаган.
Олтита қўғирчоқдан
«Кўричак» об ташлаган.

ДИЛДОРА

Ширинликни кўрарга
Дилдорада йўқ тоқат.
Кўриб қолса мабодо
Жаҳли чиқиб ўша вақт
«Нима бу?» — деб қўяди
,Ва шартта... еб қўяди.

ГУЛБАҲОР

«Гулбаҳор, ҳо, Гулбаҳор,
Чўнтагингда нима бор?»
«Йўқ, айтмайман акажон.
Агар айтсам шу замон
Еб қўясиз, биламан,
Мен конфетсиз қоламан».

МИРЗА ҒОЛИБ НОМИ БЕРИЛДИ

● КЕЙИНГИ йилларда Ўзбекистон билан Покистон ўртасида маданий алоқалар янада мустаҳкамланиб бормоқда. Буни Тошкент шаҳридаги «Мирза Ғолиб» маҳалласи мисолида ҳам яққол кўриш мумкин.

Урду ғазалининг улуғ султони ҳисобланган Мирза Ғолиб номини абадийлаштириш йўлида кўрилаётган тадбирлар маҳалла аҳли олдида турган эзгу мақсадлардандир. Улкан сўз санъаткори номи билан аталаётган кўчада қад кўтарадиган Аркда Мирза Ғолиб сиймоси акс эттирилади.

Маҳалла худудида Мирза Ғолибга аталган марказий бинода меҳмонхона очилади. Кейинчалик эса маҳалладаги сўлим боғлардан бирини Мирза Ғолиб номи билан аташ кўзда тутилди.

С. ОДИЛОВА.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРИШЛАР

ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР!

Агар Сиз Ўрта Осиёдаги энг йирик корхоналардан бири бўлмиш Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилмоқчи ва Тошкент техника дорилфунунида таълим олмоқчи бўлсангиз

8-ТАЖРИБАВИЙ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА ЎҚИШГА КЕЛИНГ!

Бу ерда сиз учиш аппаратларини йиғувчи-чилангар, механика-йиғув ишлари чилангари, саноат ускуналарини таъмирловчи чилангар, рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг оператори, токарь фрезерчи, кенг қамровли дастгоҳчи касбларини эгаллаб чиқишингиз мумкин.

Таълим ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

9-синфларни битирувчилар тажриба гуруҳида ўқийдилар ва 2 йил давомида ўрта маълумот ҳамда касб эгаси бўладилар.

Бир йиллик гуруҳлардаги 9-синф битирувчилари ишчи малакасини эгаллайдилар.

11-синфни битирувчилар ойига 115—150 сўм миқдорида стипендия олиб ўқийдилар ва 6 ой давомида касб эгаллаб чиқадилар.

Ўқиш даврида ўқувчилар овқат, кийим-бош билан таъминланадилар. Улар Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли пансионат ва профилакторийда дам олиб, соғлиқларини мустаҳкамлашлари мумкин.

Ўқиш вақти меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини «аъло» баҳолар билан битирганлар Тошкент техника дорилфунунига ўқишга юбориладилар.

Совет Армияси сафларида хизмат қилиб қайтган бошқа шаҳарлик ўқувчиларга ётоқхонадан жой берилади.

Билим юртига қуйидагича борилади: 10, 23, 27-трамвайлар, 18, 49, 97-автобуслар; 1, 10, 14, 18, 24-троллейбусларнинг «Ленинград» меҳмонхонаси» бекати.

МАНЗИЛИМИЗ: 700128, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация тор кўчаси, 10-уй.

Телефон: 41-57-54.

С. И. КАДИШЕВ НОМЛИ 33-АВИАЦИЯ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Совет Армияси сафларидан заҳирага бўшатилган йигитларни ва ўсмирларни

учиш аппаратларининг йиғувчи чилангарлари, механика-йиғув ишлари чилангари, металлга ишлов берувчи, токарлик мутахассисликлари бўйича ўқитиш учун

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати — 6 ой. Ўқувчиларга ойига 150 сўмдан стипендия берилади.

Яшаш жойига муҳтож бўлганлар ётоқхона билан таъминланади.

Билим юртини тамомлаганлар Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига йўлланма оладилар. Ўқишни аъло баҳолар билан битирганлар — мамлакатимизнинг олий ўқув юртларида таҳсил оладилар.

Машғулотлар гуруҳларнинг тўлишига қараб 1992 йил 1 январдан бошланади.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш керак: директор номига ариза, аттестат, паспорт, 6 донадан 3х4 ва 4х5 см.ли сурат.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 331-уй (6, 29-трамвайлар; 30, 110, 119, 151, 192-автобусларнинг «Билим юрти» бекати).

ТЕЛЕФОН: 96-58-20.

Ўзбекистон республикаси Маданият вазирлиги
Ўзбекистон давлат эстрадасининг
концерт-гастроль бирлашмаси

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

29 ноябрь соат 19.00, 30 ноябрь соат 15.00 ва 19.00, 1 декабрь соат 15.00 ва 19.00 да
ЯНГИ ПРОГРАММА

«О—Б»

(ОБИД—БОТИР)
ТВ КЎРСАТАДИ
ТОМОШАДА ҚАТНАШАДИЛАР:
Обид АСОМОВ, Ботир МУҲАММАДХЎЖАЕВ, Соҳиб МАМАСОЛИЕВ ва бошқалар.
Чипталар соат 11.00 дан сотилади.

Театр

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 13/XI да **Оққуш кўли**, 14/XI да **Кармен**, 15/XI да **Раймонда**, 16/XI да **Иоланта**, 17/XI да **Гўзал Василиса** (12.00), **Масхарабозлар** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 13/XI да **Келинлар қўзғолони**, 14/XI да **Мирзо Улуғбек**, 15/XI да **Пуч**, 16/XI да **Афандининг беш хотини** (11.00, 18.00), 17/XI да **Хотинлар «гапи»дан чиққан ҳангома.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 13/XI да **Ака-ука совчилар**, 14/XI да **Юсуф ва Зулайҳо**, 15/XI да **Дардимни айтаман, куласизми?**, 16/XI да **Дардимни айтаман, куласизми?**, 17/XI да **Анқовлар чайқови.**

КИТОБХОНЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИНИНГ ТАРҒИБОТ МАРКАЗИДА

ЎЗБЕКИСТОН Ёзувчилар уюшмасининг Тарғибот маркази ишлаб чиқариш корхоналари, ўрта ва олий ўқув юртлари, маданият муассасалари, маҳаллаларда таниқли ёзувчи, олим ва санъаткорлар иштирокида қизиқарли ижодий учрашувлар, адабиёт ихлосмандларининг талаб ва истаклари асосида маълум бир мавзуга бағишланган мулоқотлар ўтказишга катта эътибор бермоқда.

Жумладан, яқинда Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат олий билимгоҳида Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шукрулло таваллудининг 70 йиллигига бағишланган адабий кеча бўлиб ўтди. Кечада иштирок этган Шукрулло тўпланганларга ўзининг ҳаёти ва ижодидан қизиқарли лавҳаларни ҳикоя қилиб, сўнг шеърларидан ўқиди, талабаларни қизиқтирган саволларга жавоб берди. Шундан кейин хонанда Жалолиддин Холиқов ўзининг классик ва замонавий руҳдаги қўшиқлари билан маданий хизмат кўрсатди.

● ПОЙТАХТИМИЗДАГИ Марказий универсал магазинининг савдо ходимлари шоирлардан — Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг совриндори Нормурод Нарзуллаев, «Ёшлик» ойномасининг масъул котиби Носир Муҳаммад, шоир ва драматург Тўра Мирзони зўр қувонч билан қарши олдилар. Қаламкашлар ўзларининг ижодий режалари билан ўртоқлашиб, тўпланганлар ҳукмига янги шеърларидан ҳавола этдилар, китобхонларни қизиқтираётган саволларга жавоб қайтардилар. Шундан сўнг Тарғибот маркази қошидаги «Турон чечаги» дастасининг хонандаси Фарҳод Муқимов даврага файз киритди.

● КИТОБХОНЛАР билан навбатдаги юзма-юз мулоқот Тошкентдаги Бош универсал магазини жамоаси ҳузурида ўтказилди. Бу ерда шоира Умида Абдуазимова, қизиқчи Шерали Ҳожиев ва «Турон чечаги» дастасининг хонандаси Ўсар Юсупов меҳмон бўлишди.

Бу кулги ва қўшиқ кечасида турли мавзудаги шеърлар шўх ашула ва қаҳқаҳаларга уланиб кетди. Тўпланганлар нафосат ижодкорларининг истеъдодидан баҳраманд бўлиб, бундай тадбирлар тез-тез ўтказилиб турилиши ниҳоятда фойдали эканлигини таъкидладилар.

Р. ҚУДРАТОВ.

• «Бурч ва садоқат» почтасидан

ҚАЙТА ТИРИЛГАНЛАР

ШАҲАР бирлашган ҳарбий комиссарлигидаги ҳужжатларни кўздан кечира туриб, дўстим Файзулла Бойзоқов ҳақида қуйидаги сатрларга кўзим тушди: «Ф. Бойзоқов — Куйбишев номли колхозда истиқомат қилган. 1943 йил 23 февралда жангда бедарак йўқолган.

Имзо. 0316 дала почтаси».

Улуғ Ватан уруши бошланганининг дастлабки кунларидаёқ у фронтга жўнатишларини сўраб, ҳарбий комиссариатга борганди. Аммо унинг илтимоси вақтинча рад этилди. 1942 йилнинг октябрь ойида кичик командирлар тайёрлаш курсига юборишди. Ҳарбий таълим кўрган йигит фронтга йўл олганда Ватан тақдирида ҳал қилувчи роль ўйнаган Орёл—Курск жангларига қизғин тайёргарлик кўрилаётган эди. Файзулла ҳам шу жангларда 84-ўқчи дивизиянинг 41-ўқчи полки сафида миномёт мўлжалловчиси сифатида Белгород шаҳрини немис-фашист босқинчиларидан озод қилишда қатнашди.

«Жанглар соат сайин қизиб бормоқда, — деб ёзганди у онасига. — Ёвуз душманни бетиним ҳайдаб олға бормоқдамиз. Куни кеча Харьков шаҳрини озод қилишда қатнашдим. Онажон, энди чекиниш эмас, орқага ўгирилиб қарашга ҳам вақт йўқ. Сталинград, Орёл ва Харьков шаҳарларида адабини еб, муштга тўймаган фашист газандаларининг тақдири энди бўлажак катта жангларда ҳал бўлади. Гапимга ишонинг. Чунки босган ҳар бир қадамимиз бизни ғалабага яқинлаштирмоқда.

Онажон, мендан ҳавотир бўлманг. Берган сутингизни жангда оқлайман. Дийдор кўришгунча хайр.

Ўғлингиз Файзулла».

Харьковдан 25 километр нарида Любатин темир йўл станциясини яна қайтариб олиш учун немислар совет солдатлари турган истеҳкомга қайта-қайта ҳужум қилишди. Шу куни душманнинг ҳужуми олти марта қайтарилди. Гитлерчилар олти танк, уч тўп ва бошқа техникаси ҳамда икки взводга яқин пиёда аскаридан ажралди. Бу жангда Файзулла ҳам бўш келмади. Қўл пулемёти, рация овозини ўчирди ва 4—5 фрицни ер тишлатди.

— Яраланиб жанг майдонида қолиб кетибман, — дейди суҳбатдошим, ўша даҳшатли дамларни эслар экан. — Эртаси куни санитарлар мурдалар орасидан топишиб, тириклигимни билиб қолишгач, аравага ётқизиб жўнатишибди. Қўшни дивизия таркибидаги медсанбатда ҳушимга келдим. Шунда хизмат қилган полкимдан мени дараксиз йўқолди, деб уйга хабарнома юборишган экан.

Шифо топгач, Ф. Бойзоқов қадрдон полкини излаб, қуролдошлари сафига қўшилди.

Украина далаларида жанг кетмоқда. 70-80 метр яқинлашиб қолган душман бронетранспортёрини йўқ қилиш керак эди. Файзулла миномётини аниқ нишонга олди. Мина мўлжалга тегди. Аммо ўзи оғир яраланиб, душман снаряди кўкка совурган тупроқ остида қолди. Осколка парчаларидан юз—кўзлари қонга тўлди. Салкам 8 ой госпиталда даволаниб чиққач, «Шарқий Пруссия» операциясида қатнашди.

Фронтдан омон-эсон чиққач, 1947 йил баҳорида у ўз уйига қайтди.

Файзулла ака ҳужжатлари орасидан икки қоғозни қўлга олиб «Булар ҳам йўқолган мукофотлар», — деб менга узатди. Улар иккита «Жасурлиги учун» медалининг гувоҳномаси эди. Бири Любатин темир йўл станцияси ва иккинчиси Кенгсберг (ҳозир Калининград) шаҳри учун бўлган жангларда кўрсатган мардлик ва жасоратларига берилган экан. Аммо бу нишонлар ўз эгасини 20 йилдан кейин топди.

I даража Ватан уруши ва унга яқин медаллар нишондори, «Ахангаранцемент» бирлашмасининг кекса ходими Файзулла Бойзоқов ҳамон сафда.

Акром АЪЗАМОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

САЙЁҲ АЁЛЛАР

Помир чўққилари орасида Иттифоқимиздаги энг катта музлик — Федченко музлиги бор. Эр-хотин Алексей Павлович ва Ольга Александровна Федченколар 1868 йилдан то 1871 йилгача Ўрта Осиёнинг тоғли жойларини ўрганишган. Уларнинг коллекцияси, айниқса, Ольга Александровна тўплаган ботаникага оид материаллар Осиёнинг бу қисмидаги фанга номаълум бўлган ўсимлик ва ҳайвонот дунёси билан танишиш имконини берди.

У ўғлини ҳам эри бошлаган ишни давом эттиришга лаёқатли қилиб тарбиялади. Шу тариқа орадан чорак аср ўтгач, 1897 йилдан 1915 йилгача она ўғли билан бирга Тянь Шань ва Помирга тўрт маротаба саёҳат қилди.

* * *

Олтойнинг энг баланд Табин Богдо-Ола тизмасида Александра музлиги ялтираб туради. Бу музликнинг номи умрининг 36 йилини Марказий Осиё, Шимолий Мўғилистон ва Хитой экспедициясида ўтказган олим-сайёҳ Г. Потаниннинг умр йўлдоши ва сафар ҳамроҳи Александра Викторовна Потанина шарафига қўйилган.

У Осиёнинг бу қисмига саёҳат қилган биринчи рус аёли эди. У пайтларда мамлакатларга эркак сайёҳлар киритилмасди. А. Потанина Мўғилистон князлари, Хитой амалдорлари хотинлари турмуши, урф-одатларини ўрганди ва шу кузатишлари асосида «Шарқий Сибирь, Мўғилистон, Тибет ва Хитой саёҳатидан» деган китоб ёзди.

А. АЛИЕВ тўплаган.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ДИНИЙ НИКОҲ

● ПАРИЖ. «Роллинг Стоунз» ансамблининг 47ёшли яккахон хонандаси ва гитарачиси чарчоқ билмас Мик Жеггер яқинда индонезиялик профессионал манекенчи Жерри Холлга уйланди. Никоҳдан ўтиш маросими Индонезиядаги Бали оролида жойлашган кичик шаҳарларнинг бирида бўлиб ўтди. Франс Пресс ахборот агентлигининг хабар қилишича, бу маросим индуизм-бали урф-одатлари асосида ўтказилди. Чунончи никоҳдан олдин Мик Жеггер билан Жерри Холл индуизм динини қабул қилишган эди.

Ёш келин-куёвлар меҳмондўст Бали оролидан ... турли самолётларда учиб кетишди. Ёш куёв «асал ойи»ни ўтказиш учун Лос Анжелесга йўл олди, унинг жуфти ҳалоли эса Сингапурга жўнаб кетди.

СУВ ПАРИСИ — ПОЙТАХТ РАМЗИ

● КОПЕНГАГЕН. Копенгаген портида ўрнатилган бронзадан қуйилган ёш Сув париси аллақачон Дания пойтахтининг рамзига айланиб қолган. У қайғули кўзлари билан денгиз сатҳига тикилади. Шаҳар «ота»лари унга Испанияга кичкина саёҳат қилишга рухсат бермаганларидан кейин қайғурадида. Сув парисини 1992 йилда Севильяда бўладиган «ЭКСПО-92» жаҳон кўргазмасининг ташкилотчилари Испанияга таклиф қилишган эди. Уларнинг фикрича, денгиз худосининг соҳибжамол қизи Дания павильонини безатиб туриши керак эди.

Копенгаген бургомистри Ларс Энгберг «Сув парисининг сафарга чиқиши» тўғрисидаги масала муҳокамасига якун ясаб, кўп гапирмади: «Миллий хазина дайди бўлмаслиги лозим». Балки, у ҳақдир. Чунки Сув парисининг ҳаёти шусиз ҳам саргузаштларга жуда бой бўлган. Бу саргузаштларнинг баъзилари фожиа билан тугашига оз қолган.

Христиан Андерсен эртакларининг кўпчилигида тилга олинган ушбу ҳайкални 1913 йилда ҳайкалтарош Эдвард Эриксен бронзадан ишлаган эди. 1964 йилда бу ҳайкал биринчи бахтсизликка дуч келди — ҳанузгача топилмаган жиноятчилар Сув парисининг бошини арралаб олиб, ўғирлаб кетишган эди. Узоқ давом этган муолажа — бошнинг нусхаси қуйилиб, жойига маҳкамлаб қўйилганидан кейин Сув париси яна портдаги ўз ўрнини эгаллади. Орадан йигирма йил ўтгач, ҳайкалнинг «жони»га яна қасд қилинди — тўғри, бу гал жиноятчилар унинг қўлини кесиб олиш билан чекландилар.

● Ғаройиб картошка.

М. Шерзод олган сурат.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт—325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти—325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354, эълонлар бўлими — 325727.

● Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: 6284. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 18.30. 44 минг нусха босилди.